

10

EL MIRALL

núm. 90

500 ptes

Dossier

**Balears, rica i discriminada
en les inversions públiques**

Art

**Les avantguardes
fotogràfiques
a Espanya**

Semblança

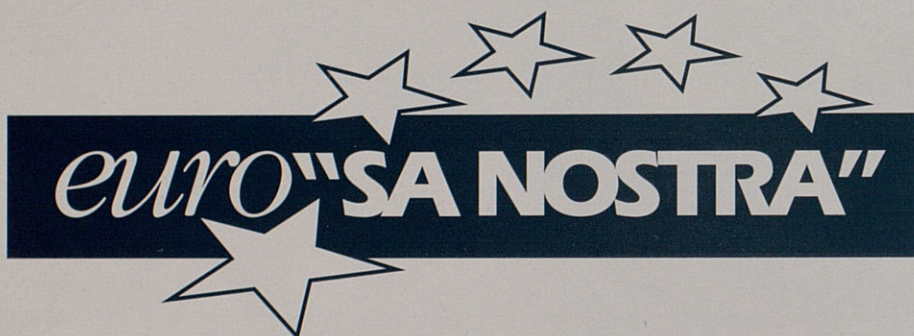
**Nadal Batle o
la praxis de la idea**

Seccions: opinió, llibres, cinema, miscel·lània d'actualitat i ecologia

A Balears, ha nascut un servei únic.

"SA NOSTRA" ha creat per a vostè un servei que no té preu. Un servei gratuït d'informació i assessorament que vol donar-li a conèixer la cara i la creu de la moneda única, així com proporcionar a **empreses, comerços, particulars i professionals de Balears** tota la informació necessària per fer front als importants canvis que suposa la implantació de l'EURO. Un servei que forma part de l'ampli programa EURO "SA NOSTRA", el qual ja hem començat a desenvolupar, en benefici

de totes les persones que integren la nostra comunitat.

Volem informar-lo des de Balears perquè tregui profit d'Europa.

*Per a més informació sobre l'Euro, pot adreçar-se a qualsevol oficina de "SA NOSTRA", al servei **fon** "SA NOSTRA", tel: 901 18 00 18 o al Gabinet per a la Moneda Única, tel: 17 19 38, fax: 17 17 89, e-mail: euro@sanostra.es*

**"SA
NOS
TRA"**

CAIXA DE BALEARS

Universitat de les
Illes Balears

Servei de Biblioteca i
Documentació
Edifici Guillem Cifre
de Calatrava

Dossier 5

LES INVERSIONS PÚBLIQUES A LES BALEARS

Tres articles integren el dossier d'aquest número d'El Mirall, que abasta el tema de les inversions estatals envers les Balears. Joan Lladó, Roger Gotarredona i Joan Mir mostren en xifres i dades com les illes són riques, però estan discriminades.

En els informes, s'analitzen les inversions públiques en els darrers deu anys i l'adreçament dels fons de la Unió Europea

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta, 1, Pral. 2a
07001 Palma

President: Ferran Gomila

Editor: Mateu Morro

**Producció, Administració
i Publicitat:**

C/ de la Impremta, 1
07001 Palma (Mallorca)

Tel.: (971) 725937

Telefax: (971) 719385

Apartat de correus 179

07080 Palma (Mallorca)

Delegació a Barcelona:

C/ de la Montcada, 20

(Palau Dalmau)

08003 Barcelona

Delegació a València:

C/ de Moratín, 15

46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
<http://www.portal.com/ocb>

Director:

Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:

Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:

Tomeu Martí i Florit

Consell de redacció /

col·laboradors

Francesc Bujosa

Catalina Valriu

Antoni Ginard

David Ginard

Antoni Marimon

Biel Mesquida

Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

**Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament**

l'opinió dels autors.

Coberta: Joan Artigues

Fotos: Pep Pastor

Disseny: Carles Oubiña

Maquetació i Fotocomposició:

Documenta Balear SA

Impressió:

Xisco Arts Gràfiques

C/ del Baix Riera, 1-A, Palma.

Tel.: 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

4 Editorial

Opinió 12

Jaume March

Opinió 12

Andreu Salom

Opinió 20

Andreu Coll

ACTUALITAT
POLÍTICA 14

Miscel·lània d'actualitat.

Com a cada número, us ofereix píndoles d'opinió sobre els esdeveniments polítics, econòmics i socials que més us interessin.

Entrevista 25

MANUEL FERRER

És el conseller d'Educació, Cultura i Esports i portaveu del Govern. Un dels seus reptes és definir el model educatiu de les Balears després del traspàs de competències

Semblança 19

Nadal Batle, el que fou rector de la Universitat de les Illes Balears, és el protagonista de la semblança que escriu el seu amic Antoni Bennàssar.

ECOLOGIA 17

Reportatge 21

L'ensenyament en català a les escoles de Calvià.

Societat 32

Antoni Rotger, un personatge emblemàtic de la Calatrava, ha obert una galeria de papers i llibres en el que fou el seu barri de tota la vida.

Opinió 39

Andreu Salom

Tendències

Art

Cristina Ros.....40

Cinema

Pau Rosselló.....42

Llibres

Biel Mesquida44

La Botiga.....46

Itineraris 36

Pobles i possessions de la
Part Forana

Gaspar Valero ha dissenyat una sèrie de recorreguts per la Part Forana de Mallorca per als alumnes de l'ICE. Aquests mateixos itineraris, els ha adaptats per a la nostra revista. En aquest número, ens passejarem per Sineu.

El Decret d'allotjaments turístics

El Decret del Govern balear de mesures relatives al procediment d'expedició d'autoritzacions prèvia i d'obertura de construccions, obres i instal·lacions turístiques, obliga a eliminar una plaça turística per cada una de nova que es creï (en els hotels petits una plaça vella equivaldrà a dues de noves) fins que s'aprovi la futura llei d'ordenació turística. Sols s'exceptuen els allotjaments zones rurals i els que es considerin una oferta novedosa de gran qualitat o que contribueixi de manera especial a la desestacionalització.

La intenció del Decret és lloable: frenar el creixement turístic, possibilitar la modernització de la planta hotelera, esponjar les zones turístiques i guanyar en qualitat general de l'oferta. El tancament de places obsoletes serà rendible i es pot produir un procés paral·lel d'inversió en places de més qualitat. El Govern espera que es generi una reconversió de les primeres línies turístiques i la creació d'una oferta de qualitat a les segones línies. Sembla que estam davant una decisió intel·ligent. Podem trobar-hi punts obscurs, però preval la limitació contundent de places noves i l'aparició d'una dificultat que pot entrebancar algunes urbanitzacions en gestació. La mesura, inesperada, té, malgrat tot, l'aspecte d'haver estat consensuada amb les grans cadenes hoteleres, que són les que detenen la porció més gran de les 350.000 places existents.

El Decret és positiu, però no encaixa amb la política general del PP: autopistes a betzef, no modificació del Pla de residus sòlids o foment de noves urbanitzacions com Es Pujol, Regana, Tollerie o Sa Talaiola. Els mateixos moviments d'un sector del PP desconcertat per l'aparença restrictiva d'aquesta mesura indiquen les contra-

diccions sobre les quals descansa. D'altra banda l'oposició i l'ecologisme per força n'han de remarcar les incoherències: premi a la no-modernització hotelera, via oberta a la transformació d'edificacions turístiques en residencials, noves implantacions turístiques en zones ambientalment va-

luoses o extensió d'una oferta il·legal per manca de controls. Malgrat això, tothom reconeix que s'ha pres una mesura amb projecció de futur. El Govern ha tengut una iniciativa, ara caldrà veure'n els efectes a la realitat i les conseqüències que es derivaran dels moviments en el si de la dreia balear.

Jaume Fuster

Jaume Fuster i Maria Antònia Oliver han estat una parella d'escriptors fonamentals en la història literària i cultural de les terres catalanes. Han fet de l'escriptura el més bell ofici i del seu país la més gran passió. La mort de Jaume Fuster de bell nou ens ha fet acarar amb el fet d'una absència imprevista i dolorosa, colpida com una punyida sobtada. Amb Jaume Fuster desapareix una fita essencial del desvetllament literari català iniciat al final dels anys seixanta. Compromès amb la literatura, la seva obra va rajar amb generositat: novel·les, contes, guions televisius, traduccions, assajos... Per a ell la creació literària va esser una manera de servir el seu poble, la seva llengua, i, per això, va bastir una obra de cercada projecció popular, visible en l'estil i els gèneres que va conrar.

Com a organitzador i promotor cultural va mantenir una activitat infatigable. S'ha de destacar la seva participació en el Congrés de Cultura Catalana, com a delegat de l'àmbit de literatura, i en la fundació de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, entitat de la qual fou secretari general i que presidí a partir del 1995.

L'empenta que va saber donar a favor de la dignificació de l'ofici d'escriure i de la difusió social de l'obra literària va esser notòria i reconeguda de tothom.

La seva vinculació a les Illes Balears ve de lluny. Va fer el servei militar a Mallorca. Col·laborà al diari *Última Hora* i a la revista *Lluc*. Es va casar amb Maria Antònia Oliver, amb la qual passava llargues temporades a la seva casa de Biniali. Soci de l'Obra Cultural Balear, guanyador del premi Ciutat de Palma de novel·la l'any 1976, Mallorca i les Illes Balears va-

ren esser força presents en la seva obra: les novel·les *La corona valenciana*, *L'illa de les Tres Taronjes* i *Per quan vingui un altre juny* hi estan ambientades. Formava part del reduït grup de persones capaces de comprendre les illes a partir de la seva realitat i

no a partir dels estereotips convencionals. Els Països Catalans no foren en ell una expressió ritual. Podia entendre perquè coneixia, i podia conèixer perquè vivia amb intensitat les Illes Balears. Tots tenim un deute molt gran amb Jaume Fuster: amb l'escriptor, amb el promotor cultural i associatiu, amb el patriota, amb l'amic.

Com a organitzador i promotor cultural va mantenir una activitat infatigable

LES BALEARS

RIQUES I DISCRIMINADES

A través dels articles que han elaborat Joan Lladó, Roger Gotarredona i Joan Mir, coneixeu les característiques de les inversions de l'Administració central a les Illes Balears.

Basant-se en xifres objectives,

els tres analistes coincideixen a assenyalar la posició desavantajosa de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears envers altres regions, les quals reben més doblers de l'Estat en matèria d'inversions públiques.

DOSSIER
•••

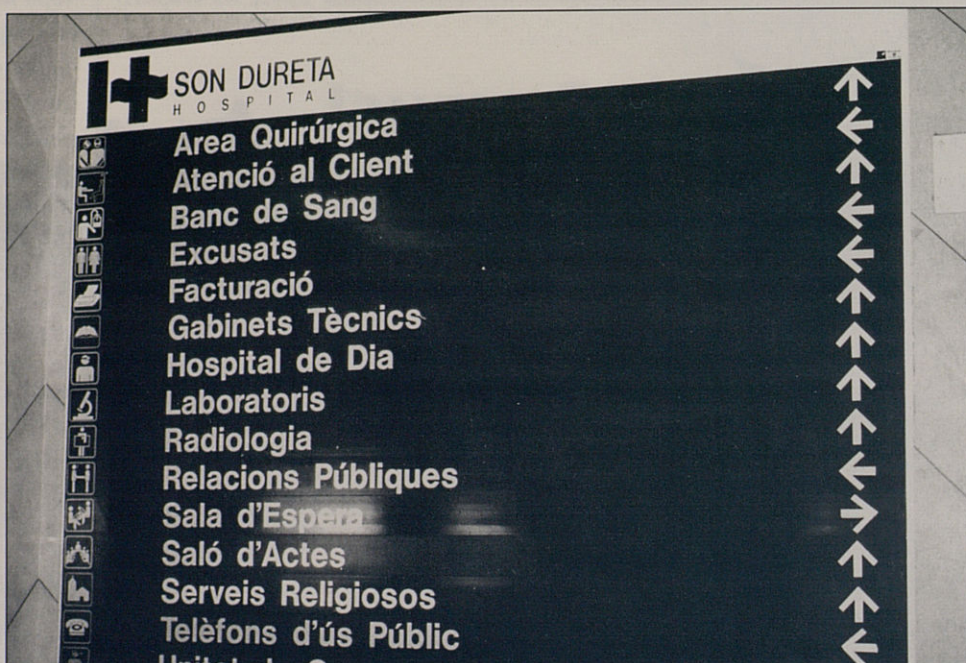
Anàlisi de les inversions estatals durant les darreres dècades

Aquest article té per objecte l'anàlisi de la despesa de l'Estat central dedicada a la formació de capital públic, dins l'àmbit de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Centrant-nos

en el període que abasta tota l'etapa socialista i aquests gairebé dos anys d'etapa conservadora, la inversió estatal a les Illes Balears ha estat la menor de tot l'Estat espanyol.

Durant l'etapa socialista, i concretament entre 1983 i 1990, les inversions públiques de l'Estat augmentaren un 81'6%, mentre que durant aquest mateix període les inversions públiques de l'Estat a les Balears baixaren un 17'15%.

Segons un estudi de l'economista M. A. de Frutos, que ha avaluat el dèficit d'inversions públiques en el període 1969-1988, resulta que cada illenc hauria de cobrar 227.589 ptes per recuperar aquest dèficit. L'altra cara de la moneda, la formen comunitats autònomes com la de Madrid, on cada madrileny hauria de pagar 88.339 PTA, i la d'Astúries, on cada asturià pagaria 394.939 PTA si volia retornar la quantitat sobrant. Ja més recent, si analitzam la distribució de les inversions estatals (excloent-ne

Hi ha un dèficit d'inversió pública a la sanitat balear.

el Fons de Compensació Interterritorial) per comunitat autònoma en PTA/habitant, resulta que l'any 1997 les Balears reberen 12.159 PTA/habitant, quan la mitjana estatal era de 27.223

PTA/habitant, i en els pressuposts de 1998 està previst que les Balears rebin 10.481 PTA/habitant quan la mitjana estatal serà de 29.515 PTA/habitant.

A més a més, si observam

el gràfic adjunt, resulta que les Illes Balears són la comunitat autònoma on menys inverteix l'Estat.

I tot això és degut a l'enganyós concepte de renda per càpita, que analitzat

**ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA**

**ES
REFUGI**

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 71 67 31 • Palma

així, fredament, resulta que som la comunitat més rica de l'Estat i que, per tant, no cal invertir gaire doblers públics en aquest territori. Però els economistes, als quals no ens agrada moure'ns per xifres macroeconòmiques, sinó microeconòmiques, sabem que el concepte de renda per càpita no serveix per mesurar el nivell de vida i el benestar d'una societat.

Aquesta mitjana aritmètica (la renda per càpita) ha d'anar acompanyada d'anàlisis de concentració de la riquesa, per saber si la riquesa és a l'abast de tothom o només d'uns quants. Segons dades facilitades pel Senat, a través del Ministeri de la Presidència, resulta que, en l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques per a l'any 1996, un 41'5% dels subjectes passius de les Illes Balears per a aquest impost tenia una base imposable d'entre 0'5 milions de pessetes i 1'5 milions de pessetes, i només un 17'3% tenien una base imposable superior als 3 milions de pessetes.

En el següent gràfic es pot comprovar com la riquesa a les Illes Balears es concentra en poques mans, i que la resta de ciutadans (treballadors i pensionistes) cobren uns sous i unes pensions per sota de la mitjana estatal.

Hi ha opinions polítiques que afirmen tot el contrari del que jo defens en aquest article. Diuen que els dos darrers anys l'Estat ha invertit molt en les Illes Balears: ha construït un macroaeroport (dels més grans d'Europa), una macropresó, dessaladores, i ara, darrerament, amb el Pla de finançament estatal de carreteres

S'invertiran 57.650 milions en carreteres i autopistes.

s'invertiran 57.650 milions estan encaminades al sector de pessetes en la construcció de carreteres i autopistes.

El concepte de renda per càpita no serveix per mesurar el nivell de vida

Però fixau-vos en què inverteix l'Estat a les Illes: en obres que són una gran entrada de divises (i per tant de què passa amb les inversions que augmenten la

econòmic del turisme, i provoquen, a més a més, una degradació i depredació del nostre territori, el qual és escàs i molt limitat. Però,

qualitat de vida i el benestar social, com per exemple, educació i sanitat? Les dades sobre aquest tema, també són esgarriofoses per a les Balears. En matèria d'educació, la despesa mitjana del MEC per alumne per al curs 96/97 era de 339.000 PTA, mentre que a les Illes Balears només era de 255.000 PTA, amb un diferencial negatiu de 84.000 PTA per alumne. Per altra banda, i per al curs 97/98, mancava escolaritzar un total de 266 grups de secundària, la qual cosa suposaria la construcció de 17 instituts, inversió difícil d'executar si tenim en compte la quantitat que finalment ha transferit el MEC a la Conselleria d'Educació.

I, en matèria sanitària, també som la comunitat autònoma amb més dèficit de llits d'hospital: tenim 2'4 llits d'hospital per cada 100 habitants, quan la mitjana estatal és de 3'15.

Analitzant totes les dades d'aquest article, podem afirmar que a les Illes Balears tenim un dèficit d'inversions públiques molt gran, que, quan l'Estat hi inverteix, ho fa bàsicament en obres i activitats generadores de moltes divises i per tant d'imposts, i que, a l'hora d'invertir en activitats que augmenten la qualitat de vida i el benestar social, com per exemple educació i sanitat, som els darrers de l'Estat.

Cal reflexionar i actuar políticament sobre aquest tema. No van tan malament els qui sempre han denunciat una situació colonial de les Illes Balears respecte de l'Estat espanyol.

Joan Lladó i Guasp

NOMBRE DE DECLARANTS
I BASE IMPOSABLE DECLARADA

TRAMS BI	0-0'5M	0'5-1'5M	1'5-3M	>3M	TOTAL
DECLAR.	14.883	133.583	117.576	54.582	320.624
%	4'6%	41'5%	36'6%	17'3%	100%

DISTRIBUCIÓ DE LES INVERSIONS ESTATALS
PER COMUNITAT AUTÒNOMA EN PTA/HABITANT

	1997	1998
ARAGÓ	35.257	27.111
ASTÚRIES	15.658	19.485
BALEARS	12.159	10.481
CANÀRIES	15.527	20.640
CANTÀBRIA	20.940	22.428
CASTELLA-LLEÓ	31.523	35.279
CASTELLA-LA MANXA	30.331	24.176
EXTREMADURA	16.908	16.436
MADRID	38.717	39.397
MÚRCIA	31.285	35.408
LA RIOJA	31.594	24.995
MITJANA	27.223	29.515

* No hi figura el Fons de Compensació Interterritorial i només s'han comparat les Comunitats Autònomes que gaudeixen gairebé de les mateixes competències.

Els fons estructurals de la Unió Europea

L'any 1993, la Comissió Europea aprovà les orientacions per a les iniciatives comunitàries que havien de finançar els fons estructurals durant el període 1994-1999. Aquestes iniciatives esdevenen instruments específics

de la política estructural de la Unió Europea als Estats membres per donar suport a les actuacions adreçades a resoldre problemes en una dimensió d'abast europeu.

Cal assenyalar que els fons estructurals de la Unió Europea són els següents: el FEDER, l'objectiu del qual és minvar les diferències entre les regions de la Comunitat; el FSE, adreçat envers l'augment de l'ocupació, i el FEOGA-O, que participa en el finançament, el desenvolupament i la diversificació del sector agrícola. En aquest cas, cal afegir-hi l'IFOP, que dona suport al sector pesquer.

Les prioritats dels fons estructurals quedaren marcades per la Comissió Europea el juny de 1993 en el Llibre verd, on es feien públiques les orientacions i es marcaven cinc eixos prioritaris d'actuació: cooperació i xarxes interregionals, desenvolupament rural, suport a les regions ultraperifèriques, ocupació i desenvolupament de recursos humans

i reconversió industrial. D'aquí se'n derivaran els famosos objectius dels FE: 1, 2, 3, 4, 5a i 5b.

Saber la inversió real que, de dels FE s'ha fet –i es pensa fer– a les Illes Balears durant el període 1994-1999, no és una tasca gens fàcil, ja que massa sovint el secretisme i l'atomització d'aquestes inversions per les diferents conselleries del Govern autònom fan força difícil arribar a conèixer la quantificació d'aquests fons. En qualsevol cas, s'ha intentat fer una aproximació a les estimacions fetes pel

Govern per a l'esmentat exercici.

Val a dir com a prèvia que les Illes Balears resten excloses de l'objectiu 1, d'adaptació econòmica de les regions menys desenvolupades. Aquesta és una greu difi-

cultat per a la nostra comunitat, car el 61,71% (8.300 milions d'ecus) del muntant total previst per a FE van exclusivament cap a les regions europees qualificades dins aquest objectiu. A l'Estat espanyol, just Catalunya, Euskadi, Navarra, Aragó, La Rioja acompanyen les Illes Balears en l'exclusió de l'ob-

jectiu 1. És important saber que el cofinançament de les iniciatives comunitàries és del 75% per a les regions emmarcades dins l'objectiu 1, i de només del 50% de la resta, que és el nostre cas. Perquè ho entenguem, l'aprovaçió d'un mateix programa dins una mateixa iniciativa comunitària a Sevilla, Valladolid o Múrcia rep el 75% del seu total, mentre que a Balears just n'arriba la meitat.

On ja s'inclouen zones de les Illes, és en el marc de l'objectiu 2, de reconversió econòmica de les zones afectades per la crisi industrial, on s'ha pogut acollir la comarca del Raiguer. Per a aquest període, la comarca té previst la inversió de 10.400.000 ecus (uns 1.653.000 milions de pessetes), encara que hi ha previsions de l'arribada de 8.481.927 ecus més durant

És difícil conèixer la quantificació dels fons estructurals

El Raiguer s'ha pogut acollir a l'objectiu de reconversió de zones en crisi industrial

PAPERS PINTATS I PINTURES

Casa Pomar Flores

ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 72 14 83 - Fax 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Puelles
Estudi
de
Perruqueria

Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma - Tel. 71 80 37

el període 1997-1999.

Pel que fa als objectius 3, de lluita contra la desocupació de llarga durada, la inserció laboral i la integració de persones amb risc d'exclusió social, i 4, d'adaptació dels treballadors als canvis industrials i dels sistemes productius, intervenen en tot el territori de la UE mitjançant el FSE. Entre 1994-1999 la UE té previst invertir en tot el seu territori 17.000 milions d'ecus (80% i 20% per als objectius 3 i 4, respectivament), sense incloure-hi les despeses de projectes integrats en programes de l'objectiu 1.

A les Illes Balears —i just per a l'objectiu 3— s'havien fet previsions de rebre uns 13 milions d'ecus (uns 2.158 milions de pessetes) a través de les iniciatives d'ocupació i desenvolupament de recursos humans: Horizon, Now, Youthstart i, des de 1997, Integra.

És clar que això és molt mal de saber, ja que les inversions vénen condicionades a la presentació/aprovació de programes nous des de les Unitats Administradores dels FE. De fet, al final de 1997 hi ha hagut noves convocatòries de la iniciativa Ocupació i RH i, per tant, noves adjudicacions d'inversions per a programes. A hores d'ara encara se'n desconeixen els imports exactes.

L'objectiu 5a es refereix a l'adaptació de les estructures de transformació i comercialització dels productes de l'agricultura i la pes-

La partida més grans dels fons va adreçat a les zones rurals.

ca. Aquest és també un objectiu general i el seu abast és tot el territori comunitari. A les Balears es preveia l'arribada d'uns 12 milions d'ecus (poc més de 2.000 milions de pessetes) vehiculats a través del Fons Europeu d'Orientació i Garantia Agrària (FEOGA-Orientació) i, en molt menor mesura, de l'Instrument Financer d'Orientació Pesquera (IFOP).

La partida més gran de FE de la UE ve de la mà de l'objectiu 5b que va adreçat envers la diversificació econòmica de les zones rurals i

que s'aplica en exclusiva a les zones rurals dels objectius 1 i 5b. En aquest cas la situació avantatjosa és que Menorca, les Pitiüses i les comarques mallorquines de la Serra de Tramuntana i el Pla estan incloses dins l'objectiu 5b. D'aquí que en

aquestes zones del país s'hagin pogut beneficiar de la iniciativa Leader II en temes, tots ells, de dinamització del món rural. El Govern Balear i el seu propi consorci —creat expressament per a la gestió d'aquests recursos comunitaris—, feien estimacions sobre 46.116 milions d'ecus (uns 7.332 milions de pessetes) per a l'exercici 1994-1999. En aquest també s'escau afegir-hi els ingressos provinents de la iniciativa PESCA, xifrat en 188.000 ecus (al voltant dels 31 milions). En qualsevol cas els ingressos

que es fan a les Illes Balears derivats dels FE provenen en més del 50% d'aquest objectiu.

És així que, pel que fa als FE, estar exclosos de l'objectiu 1 de la UE ens margina de moltíssims d'in-

gressos i dels cofinançaments prioritaris que, aquí i ara, obliguen totes aquelles institucions, entitats, associacions, ONG's... que desenvolupen i gestionen programes europeus a les Illes Balears a patir un 33 % més de despesa. Tot això a l'únic arxipèlag de la UE exclosos d'aquest objectiu. Fet i fet, i sense comptar per a res els fons de cohesió, a les Illes Balears, se-

gons l'executiu autonòmic, es feien unes previsions al voltant de 90 milions d'ecus, i això són aproximadament 15.000 milions de pessetes per cada cinc anys

(3.000 per any, doncs). Mentre cada ciutadà de les Illes rep unes 4.200 PTA/any, la mitjana de l'Estat espanyol és de 7.500 pessetes, un 44% menys.

Roger Gotarredona

Menorca i les Pitiüses estan dins el pla de dinamització rural

•••

Les Balears tenen previst rebre uns 2.158 milions a través d'iniciatives d'ocupació

•••

Madrid ens roba

Cada ciutadà de la nostra Comunitat Autònoma és desposseït cada any d'unes cent-cinquanta o dues-centes mil pessetes. Comptat per famílies, que són les unitats econòmiques de fet, cada una aporta més de mig milió de pessetes

a les Administracions centrals. Això, de cop, pot semblar exagerat a tothom que reposi allò que efectivament paga entre l'IRPF cada any, l'IVA cada trimestre o impostos de societats cada exercici, si és el cas.

Comptant-ho tot, difícilment arriba a les quantitats esmentades, i llavors hauríem de descomptar tot allò que ens torna l'Estat ben embolicat amb profusa publicitat (carreteres, hospitals, escoles, presons, mestres, metges, etc.). Això passa, però, per no tenir consciència

*Anualment,
les Balears
produeixen uns
deu milions de
pessetes*

...

directa d'allò que pagam camuflat dins els preus normals de les coses: cada vegada que pagam un dinar, comprem un vestit o posam benzina, pagam, a més dels costs i els beneficis que n'obté el venedor, una quantitat apreciable d'imposts. Al cap de l'any, aquestes

*L'Estat ens
esmotxa un 10%
d'allò que
produïm*

...

aportacions, fetes de mica en mica, superen en molt allò que pagam directament amb l'IRPF, per exemple. Si afegim els descomptes que ens apliquen cada mes

a la nòmina, i que la gent ni mira, comprendrem com cada família aporta a l'Estat gairebé la mitat dels seus ingressos. Les famílies bale-

ars paguen més, tot i tenir salaris individuals més baixos, pel fet de tenir una taxa d'activitat més alta i una taxa d'atur més baixa, cosa que fa que hi hagi més membres ocupats i, per tant, més ingressos familiars. Aquests ingressos majors es tradueixen, finalment, en majors impostos.

L'Estat encara ha de transferir més competències a les Balears.

Que una població amb majors recursos pot ser considerat normal dins un Estat mo-

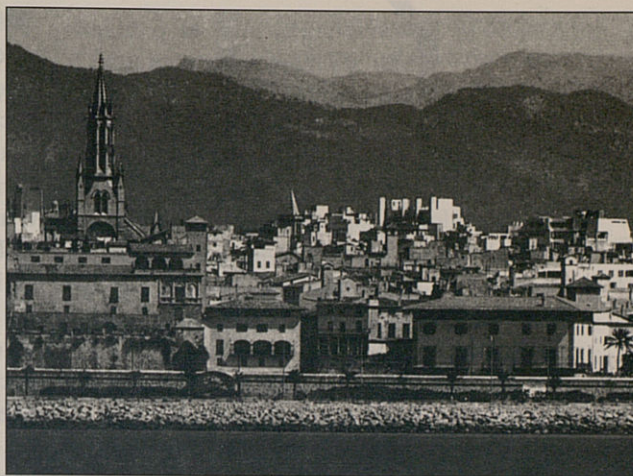
Optica Susa
MULTIOPTICAS

**50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI**

carrer dels Oms, 26
Tel. 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

dern. Allò que és absolutament injust és que aquesta mateixa població sigui discriminada en serveis i en inversions de l'Estat. I les Illes Balears reben, en molts de capítols (inversions, per exemple), menys de la mitat que les altres zones de l'Estat. La lògica de la depredació és paradoxal, però eficaç: com que som més rics (perquè feim molta més feina, però això no compta), hem de tenir els malats més mal atesos als hospitals, els nins més acaramullats a les escoles i les carreteres més gropelludes i més estretes que els extrems.

El resultat global d'aquesta política d'exigir segons la llei i donar segons el gust és que l'Administració central pot repartir per altres bandes uns dos-cents mil milions anuals que, en bona

Les famílies balears paguen més pel fet de tenir una taxa d'activitat més alta.

part, haurien de tornar aquí i no tornen. I, com que aquesta quantitat és mala de valorar aïlladament, convé compar-la amb el total de la riquesa que produeixen anualment les nos-

La lògica de la depredació és paradoxal, però eficaç

...

tres illes: uns deu bilions de pessetes. Això vol dir que l'Estat ens esmotxa un deu per cent de tot allò que produïm amb la nostra feina, tres vegades més que tot el pressupost

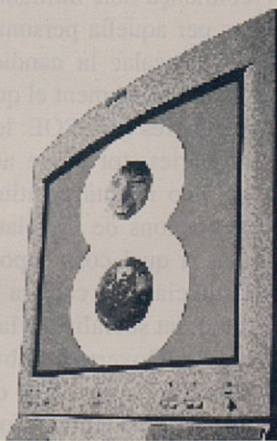
que ha administrat el Govern Balear en els darrers exercicis.

Aquest índex de solidaritat, en temps normal, és absolutament desproporcionat: basta saber que, excepcionalment, és el volum de recursos que l'Alemanya occidental destina a la reunificació de la part oriental i que, tot i ser una economia avançada i equilibrada, li comporta greus desequilibris financers, alentiment del creixement econòmic, intensificació de l'atur i tensions inflacionistes.

Només un advertiment final per als incauts que confien en els immensos beneficis que ens aportaran el nou sistema de finançament i les magníficament dotades competències transferides: quant al dèficit fiscal, ni cinc de calaix.

Joan Mir

Els Nous Macintosh

Potència

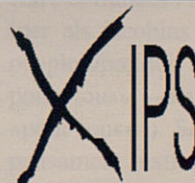
Multimèdia

els millors Preus

i Servei Tècnic Oficial

El teu Centre Apple és

Servei Tècnic
Oficial Apple

Mca. S.L.

Punt de Venda
Autoritzat Apple

C/ Sant Joaquim, 9 Tel: 971-76.06.76 Fax: 971-76.04.26 07003 - PALMA

<http://www.readysoft.es/home/xipsmca> xipsmca@readysoft.es

Jaume March

És curiós que es publiqui un llibre sobre el present i el futur polític de les nostres illes, i ho és més encara que el llibre sigui escrit per dirigents importants dels diversos partits d'esquerra. Però, el que encara pot resultar més sorprenent és que els mitjans de comunicació no se n'hagin fet ressò. El llibre, titulat *9 Reflexions sobre l'esquerra de les Illes i el repte de 1999*, ha estat editat per Res pública edicions i el seu coordinador és Joan Cerdà i Subirach. En aquesta obra es recullen nou articles, els autors dels

quals són:
Ramon Aguiló,
Joan Bua-
des i Jordi

L'esquerra reflexiona

López (d'Els Verds), Bernat Joan Marí (ERC), Joan Francesc López Casanoves, Encarna Magaña (PSOE), Joan March, Josep Palou, Joan Portella i Sebastià Verd. El llibre pot qualificar-se des de dos punts de vista: l'interès i el criteri de selecció. Quant al primer, crec que estam davant un fet important: es tracta, per primer cop, d'unes reflexions teòriques sobre la realitat política de la Comunitat, deixant de banda llibres oportunistes electorals en els quals, possiblement, els autors que hi figuren només han posat la cara a la coberta i han apuntat quatre línies generals. Cal no oblidar tampoc els articles que al llarg dels anys han publicat a la premsa polítics com ara Josep Moll, Tomeu Mestre, Sebastià Serra, Mateu Morro i, darrerament, Pere Sampol i Edberhard Grooske. Pel que fa al criteri de selecció dels autors, és clara la marginació del PSM, ja que cap dels seus dirigents expressa l'opinió sobre la realitat de l'esquerra il·lenca, tot i ésser un importantíssim punt de referència, quant al possible pacte de les forces d'esquerra, per arribar al Govern Balear. Els mateixos autors dels arti-

cles que es publiquen a l'obra fan referència constant a aquesta força política. I el criteri selectiu encara és més criticable quan Joan Cerdà dona el qualificatiu d'esquerra a aquelles forces que d'una manera o d'altra s'oposen al PP. Així, UM és d'esquerres. Qui s'ho creu?

Pel que diuen els diferents autors, és difícil que es materialitzi cap pacte a les eleccions autonòmiques de 1999, ni pre ni postelectoral. Com assenyalen molt bé el socialista Joan March i el periodista Sebastià Verd, una raó clara perquè no es doni aquest pacte són les picabaralles quasi constants entre les forces que potencialment haurien d'integrar-se en un projecte d'aquest tipus. D'altra banda, es veu clarament com els partits quantitativament petits estan més oberts a una operació en aquest sentit. No endebades són forces que, si no es produeix un pacte o coalició electoral, tendran difícil accedir al Parlament.

Cal remarcar la reflexió feta per Ramon Aguiló, sobretot si comptam que aquesta fou escrita abans de l'abril de 1997. Aguiló reclama la necessitat de guanyar la confiança dels militants socialistes per aquella persona que hagi d'encapçalar la candidatura socialista, justament el que sorgí en el congrés del PSOE: les famoses primàries, tot i que aquell congrés no resultà positiu per a les aspiracions de l'exblatle de Palma, la qual cosa suposà la seva renúncia a la carrera per ser el candidat socialista a la presidència del Govern. També és significativa l'autocrítica que es fan des de l'esmentada força política Joan March i Encarna Magaña. Una crítica que afecta el PSOE i que parla d'una autèntica renovació del partit, una renovació de fons i de veritat, no d'imatge, com fou la que es produí arran de les darreres eleccions generals.

Andreu Salom

Una nació silenciada

La ruïna de la civilització occitana, pràcticament anorreada pels invasors del nord al llarg dels segles XIII, XIV i XV en successives onades de rapinya, saquejos i assassinats en massa de la població civil, provocà l'esfondrament de la rica lírica trobadoresca de les lletres d'oc, que fins aleshores havia brillat amb un esclat incomparable. Els trobadors hagueren de refugiar-se en terres de la Itàlia septentrional i de Catalunya, i el mateix feren nombrosos nobles, burgesos i menestrals. Al nostre país, contingents occitans passaren a repoblar

les noves terres catalanes conquerides als musulmans (concretament, Pollença fou, en proporció, un dels indrets amb una major implantació occitana —en són bona prova cognoms provençal llenguadocians com Cifre o Provençal—).

L'anihilament d'Occitània com a entitat política comportà la lenta desnaturalització cultural. L'edict de Villers-Cotterets (1539) imposà el «vulgaire françois» com a llengua administrativa i oficial, ultra l'obligatorietat del seu ús. En el segle XVI, tot i que l'occità es manté encara en la vida corrent, el francès penetrà amb una autoritat enfortida en tots els terrenys, la qual cosa provocà una reculada important de la consciència panoccitana (els frares dominicans i els tribunals de la Inquisició en foren depositaris). La literatura en llengua d'oc, abans esplendorosa, esdevé marginal.

A la fi del segle XVIII, hom podria creure que ja ha passat el temps per a la llengua i la nació occitanes, malgrat que l'historiador Alexis de Tocqueville en destacàs la seva *Llibertat provincial*, sota l'Antic Règim francès, tot afegint que el Llenguadoc «era el

més ben ordenat i pròsper de tots aquells països, així com el més gran». La Revolució del 1789 renovà i accentuà els atacs contra la llengua occitana i la resta de llengües de l'hexagon, anomenades despectivament «patois».

En aquest sentit, l'eclesiàtic Henri Grégoire s'exclamà a la Convenció republicana amb aquesta retòrica: «Cal forbandir de totes les contrades de França aquests dialectes (sic) que són encara com les penjarelles del feudalisme i de l'esclavatge» (considerats, també, com a signes de barbàrie, en paraules d'alguns diputats de l'Assemblea Nacional). L'esmentat capellà va ésser l'autor d'un informe (*Rapport sur la nécessité et les moyens d'anéantir les patois*) sobre les llengües no franceses i que podria ser considerat com el primer estudi de planificació i política lingüística destinat a la destrucció de l'occità, el català i el bretó dins el territori del nou Estat jacobí francès. (Lluís V. Aracil se n'ocupà en el seu treball *Les dimensions de l'universalité de la langue française*, aspecte apuntat precisament per l'erudit llenguadocià francesitzat Antoine Rivaroli en un discurs força exitós al seu temps (1781), per bé que, òbviament, se situava en uns paràmetres ben diferents als del sociolingüista valencià.)

Val a dir que la necessitat de destruir i eliminar completament els patuesos, sol·licitada insistentment per Grégoire —potser per això mateix l'home arribà a ser bisbe, a més de bàrbar fanàtic—, fou aprovada ràpidament per l'òrgan sobirà de l'Estat, el qual consagrà la impossibilitat de qualsevol coexistència entre el francès i les altres llengües (per als jacobins «la langue d'un peuple libre doit être une et même pour tous» —notem bé això de «pour tous»—). Sens dubte, aquest pensament extremista constiuéix una excel·lent il·lustració del terrible i eficaç totalitarisme jacobí.

La fundació d'ARCA, el patrimoni de tots

L'any passat en varen fer deu de la fundació d'ARCA. L'Associació ha fet una labor considerable. Ja han passat els anys en què la defensa del patrimoni històric i monumental era considerat una mena de romanticisme tronat. Avui els valors patrimonials són reconeguts per tots els sectors polítics i socials, potser perquè hom s'adona que protegir el patrimoni és també fer un bon negoci. Sigui com sigui, ARCA ha fet una contribució de primer ordre a l'extensió d'una consciència cívica del patrimoni: un bon grapat de disbarats s'han aturat i s'han emprès un caramull d'iniciatives de restauració.

Molta d'aquesta tasca, l'ha impulsada Mercè Truyols, presidenta d'ARCA des de 1989 fins al gener passat, en què presentà la seva dimissió. Ara el president en funcions és Antoni Planes. La feineda ha estat molta i productiva, molt ben encaminada. Tots som més conscients de la vàlua del patrimoni de les Illes Balears, ben segur que també perquè aquest no havia estat mai tan amenaçat. ARCA ens fa falta, i persones com Mercè Truyols, també.

Règim fiscal: règim fiscal?

Segueixen les penalitats en la tramitació de la Proposició de llei de règim econòmic i fiscal especial de les Illes Balears. L'esforç del PP per posar el PSOE com el gran culpable dels ennigulats que es congrien sobre la Proposició de llei ja no engana ningú.

El règim econòmic i fiscal especial ha esdevengut un mort en vida, un cadàver insepult amagat en qualche calaix del Congrés de Diputats. Ara, la Mesa del Congrés ha fet una suspensió cautelar de la tramitació, i ha encarregat un estudi jurídic —a proposta del PSOE— per tal de saber què s'ha de fer davant un text del qual no queda res de l'original, després del ferotge esmenat al qual l'ha sotmès el PP. Mentre a Madrid, els del PP fan tot el que poden per llevar-se de damunt l'enfiteus proposició, a les Illes Balears s'intenta salvar el que es pugui del naufragi polític. Joan Verger ho ha dit ben clar: "s'ha d'aprovar una llei, encara que no tenguim contingut". El PP balear no aconsegueix del seu partit la més mínima concessió, d'aquí que els esforços del Govern per guanyar la batalla "mediàtica" se centrin a culpabilitzar el PSOE.

Pagesos o especuladors

Al principi de febrer es constituí a Mallorca una entitat singular: l'Associació d'Amics de Foravila. 3000 persones signaren un text d'al·legació a les Directrius d'Ordenació Territorial elaborat per Joan Nigorra, di-

dora ho barrejaven tot: les Directrius d'Ordenació Territorial, el Decret sobre allotjaments turístics, la Llei de sòl rústic, el planejament municipal... Propietaris de ciutat, gent de Sa Plataforma de sas Llengos, batles i regidors

A Mallorca s'ha constituït l'Associació d'Amics de Foravila.

rectiu de la immobiliària Imisa. Entre els assistents als sopars hi havia Montserrat Galmés, el batle de Porreres, Josep Roig; el batle de Sant Joan, Gabriel Mora; l'exconseller Mariano Socias, Carles Bauçà, Antelm Roig, Guillel Alcover i Felip Zaforteza. Tampoc no hi podia faltar Joaquín Cotoner Goyeneche, "contrariat" per la política lingüística del Govern Matas. La cridòria dels congregats era impactant: "aquest govern actua contra la propietat privada i hauré de defensar-nos".

En la seva dèria urbanitza-

del PP, pescadors d'aigües tèrboles, gent en general de bon barram a l'hora de fer front a un tros de porcella, constituïren un dels espectacles més depriments que en els darrers temps s'han ofert a la sofrida població mallorquina. La fraseologia sobre la defensa del món rural, mal apresada de qualche manual de subvencions comunitàries, sonava com un pur pretext. D'on venia el bullit? Qui havia muntat la mascarada? Quasi res és casual i molt menys un muntatge com aquest propi d'una Mallorca estrambòtica que qualcú voldria

que fos la profunda. La maror, que havia començat a Menorca, a Mallorca prenia un caire d'advertència al Govern. Es feia coneixedor a Jaume Matas que hi ha moviments que no controla i que si es passa de la mida li pot succeir el mateix que a

Cristòfol Soler. Gabriel Canyelles coneix l'operació. Volen urbanitzar, són defensors a tota ultrança de llurs propietats, i alguns estan aborronats perquè la llengua catalana pugui remuntar la situació misèrrima on la voldrien. Tot un programa.

Les mancances assistencials a les Illes Balears són greus. Hi ha unes 9000 persones per sota del llindar de la pobresa, 19000 afectades per deficiències físiques, psíquiques o sensorials i més d'11000 persones que tenen alguna drogodependència. Totes amb necessitats assistencials greus, segons un estudi comanat per l'Obra Social i Cultural de Sa Nostra a la Universitat. Miquel Alenyar creu que aquesta situació és deguda al mal sistema de finançament de les Illes Balears, ja que, tot i detectar-se greus mancances socials, la inversió pública en aquestes matèries és inferior a la mitjana estatal.

La pensió mitjana a les Balears, segons dades del propi Institut Nacional de la Seguretat Social, és de 63.105 pessetes, mentre que a nivell estatal és de 69.914. Quan ni l'Insero pot amagar un fet que fa anys que es ve denunciant, senyal que ens trobam davant unes dades incontestables.

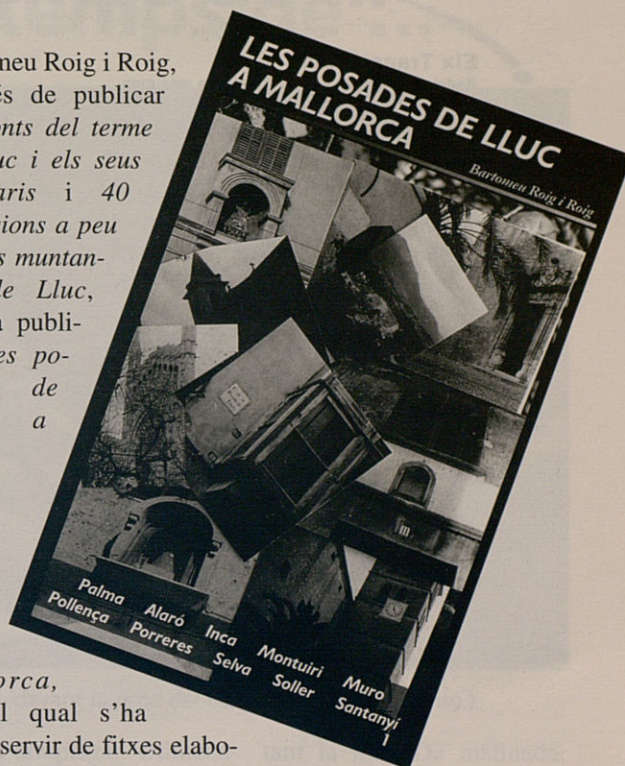
La IX Setmana del Llibre en Català a S'Escorxador ha estat tot un èxit, expressió del bon moment en què es troba l'edició en català a Mallorca. Durant l'any 1997 s'inscrivieren en el dipòsit legal 291 llibres en català editats a Mallorca. 70 títols d'editors mallorquins es beneficiaren del suport genèric de la Comissió de Cultura del Consell Insular de Mallorca.

Michael Douglas, nou representant de "la Mallorca profunda".

A la profunditat dels "Amics de Foravila", cal afegir-hi la no menys profunda aparició dels hereus de les finques de l'Arxiduc. Han posat un contenciós al Consell Insular per haver declarat Lloc Històric les seves possessions. En les seves declaracions el menyspreu de conveniència cap a la figura de l'Arxiduc es barrejava amb una ben pregona ignorància, caracteritzada per la no acceptació del valor històric, patrimonial i social de les possessions de l'Arxiduc.

Les posades de Lluc

Bartomeu Roig i Roig, després de publicar *Les fonts del terme de Lluc i els seus itineraris i 40 excursions a peu per les muntanyes de Lluc*, ara ha publicat *Les posades de Lluc* a

Mallorca, per al qual s'ha pogut servir de fitxes elaborades pel pare Rafel Juan. Bartomeu Roig estudia una desena de posades a les ciutats i viles d'Inca, Pollença, Muro, Alaró, Selva, Montuiri, Sóller, Porreres i Ciutat. Cases que servien per a romandre-hi els membres de la comunitat de la Col·legiata quan baixaven pels seus quefers. També eren lloc d'acollida dels pelegrins i lloc per emmagatzemar els productes que els devots donaven a Lluc. Per un moment el pare Bartomeu Roig ens fa possible un viatge imaginari a la Mallorca del passat i prendre contacte amb unes formes de vida i de religiositat avui desaparegudes. Un llibre prou interessant per acostar-se al fet històric de Lluc i la seva transcendència popular.

Volney, finalista del Ciutat de Palma de novel·la

El col·laborador d'El Mirall, Àlex Volney, ha estat finalista del Ciutat de Palma de novel·la amb *Pell Negra*, text que relata la decadència dels anys 80 a Mallorca. Àlex Volney, autor de la pàgina de música de la nostra revista, ha publicat dos llibres de poemes (*Mort en el temps i Tonina 2000*), però *Pell Negra* és la seva primera obra en prosa. La novel·la s'ha anat gestant en el cap d'Àlex al llarg de deu anys, encara que no va redactar-la fins el passat estiu. Enhorabona!

Eix Transversal.

Reduïm distàncies per fer Catalunya més gran.

Estalvi's combustible.

Avui ja és una realitat. L'Eix Transversal, la columna vertebral de la Catalunya interior, entra a formar part de la nostra xarxa viària. Neix com una de les carreteres més modernes, ràpides, segures i ecològiques, com una decisiva millora de qualitat en les comunicacions del país a través de les seves comarques interiors. Ha calgut creuar rius, pobles, ciutats, muntanyes..., sense canviar el seu aspecte. Reduir l'impacte ambiental ha estat en tot moment una de les màximes preocupacions. La integració d'aquesta via en el seu entorn natural ha estat el resultat d'un ampli conjunt de mesures correctores preses al llarg de la seva construcció. Des del principi a la fi. Així doncs, d'ara endavant ens estalviarem temps, quilòmetres, combustible i ensurts a la carretera, però el més important és que en la infraestructura del nostre país disposem d'un instrument cabdal d'equilibri territorial perquè junts continuem fent gran Catalunya. *Reduïm distàncies per fer Catalunya més gran.*

Generalitat de Catalunya

Gràcies a: **Constructores** ACS • Agroman E.C. • CGS • Comapa • Comsa • Construcciones Rubau • Copisa • Dragados • Elsan • FCC Construcción • Ferrovia • Guinovart • Osha • Sorigué. **Impacte ambiental** Acycsa • Agrotecsa • Anthos • Comersa • D.S.P. • Floret • Stachys • Talher • Wanner y Vinyas. **Comunicació i senyalització** Indra • Sainco • Sice • Diez y Cia • Givasa • Grupo Postigo. **D. d'obres i control de qualitat** Cicso • ECA • Eurogeotécnica • Inema • Intecasa • Payma • Saem • Taller d'Enginyeries • TEC-Cuatro

Temps de llamps, temps de ...

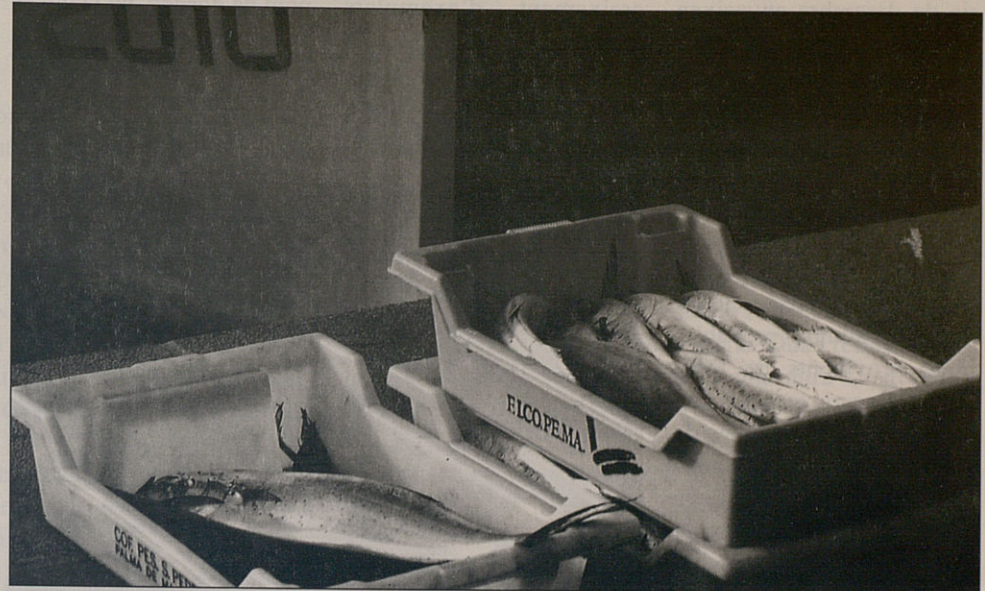

Ho sabia bé el protagonista d'*El vell i la Mar*, que com

molts altres pescadors de l'Havana feia un bon grapat d'hores havia sortit del port darrere els emperadors, els marlins i les tonyines. Cansat de remolcar el curricà sense èxit, el vell patró digué al seu al·lot de barca que es farien mar enfora per agafar-ne. Volia capturar un peix que generalment viu a les regions tropicals i subtropicals, en aigües més superficials i allunyades de la costa, company inseparable i part del rebost vivent, de tots els aventurers i navegants que han travessat els oceans en les condicions més insòlites. Aquest peix, que per al vell Santiago era una captura alternativa, per a altres pescadors d'arreu del món és el seu objectiu principal. Per això, basant-se en l'enigmàtic costum d'arrecerar-se i formar moles davall coses que suren, els pescadors de les illes Polinèsia,

Hawaii i Antilles segueixen les vetes de corrents, que sovint concentren gran quantitat d'objectes flotants, o fins i tot els japonesos fabriquen i fondegen els seus propis agregadors de peixos o *tsukegi*.

Podem parlar-ne com d'un peix típic de la Mediterrània, també propi d'illes. Els colors vius i variats i l'espectacularitat dels seus bots

Caixons de peix estibats damunt el moll, davant la proa del llaüt. (Fot. Bàrbara Sansó.)

ja inspiraren els artistes de la Creta minoica, i avui en dia els pescadors de Mallorca i Malta, on es manté la devoció per aquest peix, i més recentment els sicilians i tunisians, són els que han seguit la tradició dels antics

cretencs i encara es dediquen a la seva pesca. Per això, des del final d'agost fins al principi de gener, les aigües que envolten aques-

A Mallorca i Malta es manté la devoció per aquest peix

...

tes illes es transformen en veritables territoris de caça, on es poden veure els sospitosament semblants capcers mallorquins i *kannizzati* maltesos: Hi té quelcom a veure la relació que existí segles enrere entre Mallorca i Malta? Durant la temporada de pesca, els llaüts mallorquins i els *luzzu* maltesos van a les andanes per intentar capturar el peix que

s'hi ha arreplegat. Utilitzen dos ormejos ben diferents, com són la fluixa i la xarxa d'encerclament, que, en aquest cas, es complementen donant com a resultat una maniobra de pesca curiosa, complexa i perfectament sincronitzada per les expertes mans dels pescadors: el bol.

Els nostres mariners, tal vegada com els japonesos, els polinesis, els antillans i els maltesos, al llarg de generacions d'experiència han arribat a conèixer el comportament d'aquest peix i a relacionar-lo amb el vent, el sol, els corrents... És per això que durant uns quants mesos a l'any estan pendents del temps, tal i com feia el patró Riera de Portocolom, que vetlava, bona part del vespre, mirant el cel i escol-

tant la mar. De matinada, s'hi afegien els seus mariners per esperar l'ordre de sortir a pescar, decisió que, de vegades, el savi patró allargava, tot desitjant una mancada de vent amb l'arribada de l'alba. Avui en

dia, que els avenços tecnològics han canviat una mica els costums, encara es poden trobar pescadors com en Soleret jove, que des del ju-

liol ja està desficiós i a l'aguait de qualsevol senya de peix que el faci preveure una bona temporada de pesca.

Alguns dels autors clàssics com Aristòtil, Plini el Vell i Opià, sense oblidar Rondellet al segle XVI, ja se sorprendrien per l'estacionalitat d'aquesta espècie a la Mediterrània i qualcú parlà de la rapidesa del seu creixement. Així és, a la conca

Encara avui en dia no es coneixen les àrees de posta

...

occidental d'aquesta mar apareix a l'estiu i a la tardor. Els peixos, que des de mitjan agost fins a la primavera de desembre envaeixen les nostres aigües i tantes expectatives desperten no tan sols entre els pescadors, sinó també entre la gent afeccionada a la mar i a la cuina, són tots exemplars juvenils, mediterranis de naixement, nascuts de la posta, que devers el juliol realitzen adults, probablement provinents de l'Atlàntic. Encara avui en dia no es coneixen les àrees de posta, malgrat que una antiga tradició ens expliqui que aquest peix neix prop de Filfla, una petita illa maltesa, on també mor. Amb l'observació de les caixes de peix al llarg de la temporada de pesca, hom pot adonar-se del seu ràpid creixement: tots els exemplars capturats tenen entre 2 i 6 mesos i haurien pogut arribar a fer entre 80 i 100 centímetres els primers dos anys de la seva vida. Això fa d'aquesta una espècie excel·lent per al cultiu, tal i com va posar de manifest el biòleg hawaia Syb Kraul en una reunió internacional sobre la seva biologia i pesca, celebrada recentment a Mallorca. El nostre amic,

que des de fa anys es dedica al cultiu d'aquest peix, va presentar dades espectaculars sobre la posta i el creixement d'exemplars mantenguts en captivitat. Això va fer que, per aquelles coses dels periodistes, un bon dia es varen poder

llampuga, batejada científicament com a *Coryphaena hippurus* i que el vell patró Santiago coneixia amb el nom de *dorado*, tal i com és a la mar. La pesca de la llampuga encara es pot considerar un art tradicional. La seva estacionalitat, que

quatre mesos a tot estirar i llavors descompareix dels mercats. Altres raons, les podríem trobar en el mateix sistema de pesca i en el gust exquisit del peix. Les seves possibilitats gastronòmiques van més enllà de la clàssica llampuga amb pebres. Hi ha un bon munt de maneres de cuinar-la segons les diferents mars on la pesquen. Entre les més saboroses podem esmentar la panada de llampuga de Malta, la llampuga marinada de Florida, la llampuga a la parmesana de Hawaii, el suïxi de llampuga japonès i la llampuga al cava de les Seychelles.

No podem trobar encara, ni voldríem trobar mai, llampuga congelada a les seccions especialitzades de les botigues i dels supermercats. A Mallorca els restaurants amb pretensions es resisteixen a presentar-la a la seva carta amb naturalitat, i només compareix als menús del dia dels restaurants i fondes populars durant la temporada de la seva pesca. Pensam, però, que el consum d'aquest peix va estretament lligat, a les nostres latituds, a la pervivència de la cultura mediterrània.

**Enric Massutí i
Sebastià Vidal**

Llaüt carregat de capcers i pedrals a punt per anar a calar l'andana. (Fot. Bàrbara Sansó.)

llegir titulars dient que aquest peix podria ésser el pollastre del futur. Potser sigui així, però nosaltres som del mateix parer de les nostres padrines: uns bons escaldums s'han de fer amb pollastre de possessió, no amb pollastre de granja. Si ens hem decidit a destorbar l'atenció del públic ha estat per raons imperioses. Aquestes línies pretenen reivindicar aquest peix, la

tan bé coneixen els pescadors japonesos, polineses, hawaïans, antillans, maltesos, sicilians, tunisians i nosaltres, els mallorquins, que la consumim com a mínim d'ençà del segle XIV, ens fa sentir una mena de necessitat i expectació, quan s'acosta la temporada, d'esperar la seva arribada. És evident que la primera raó és la mateixa existència d'una temporada, tres o

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N - STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON (971) 62 12 15 - MALLORCA

Jaume Salom Bover

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 72 33 56
Fax 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- Plànols Topogràfics
 - Medicions
 - Replanteigs
- Fotografies Aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat Aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes Agrícoles
- Estudis Mediambient

Nadal Batle

La praxis de la idea

La societat illenca va rebre un cop fort al principi del mes de desembre passat. De manera sobtada, moria Nadal Batle. Era una d'aquelles persones que ell mateix definia com de mala salut de ferro, persones que sembla que ens han d'enterrar a tots perquè les seves malalties són tantes que pareix impossible que siguin certes i són més fruit d'una hipocondria exagerada que no de la realitat. Fins i tot, cert diari local se'n feia ressò malintencionat. La realitat, no el diari, ho ha desmentit. I, d'aquesta manera, un diumenge dematí ens copejava la notícia del traspàs.

El personatge públic és ben conegut. Tretze anys com a rector de la UIB li han assegurat una presència social constant en primera línia, i la seva obra i la seva concepció de la societat i del país han estat moltes vegades explicades. Potser resti més desconeguda la persona que hi havia sota el personatge. El Nadal íntim, que es relacionava amb els seus amics d'igual a igual, que valorava l'amistat per sobre de totes les coses, a qui agradava més una conversa sucosa, sovint sarcàstica, en la qual tot-hom disparava la seva artilleria pesada, més que qualsevol altra cosa.

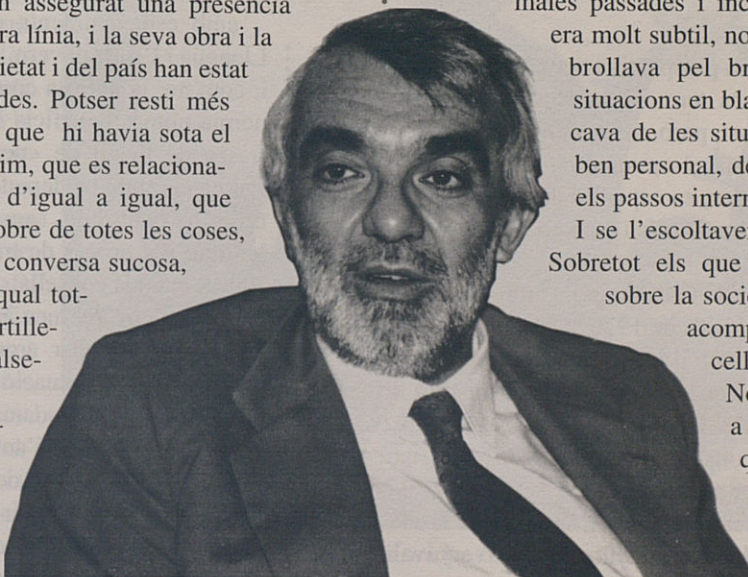
Bàsicament es va dedicar a quatre activitats en la seva vida professional: a la matemàtica, a la informàtica, a la gestió de la Universitat i, finalment, a la redacció d'articles al diari *Balears*. És ben coneguda la seva admiració per Bertrand Russell, personatge del qual va parlar moltes vegades. Sovint repetia el que Russell explicava de la seva trajectòria vital, el qual havia passat successivament, a mesura que es limitaven les seves facultats mentals, de matemàtic a filòsof i de filòsof a escriptor. Els amics que coneixíem la seva admiració pel savi anglès li comentàvem aquest paral·lelisme de vides i ell no podia dissimular-ne la satisfacció.

La imatge que s'ha format en els mitjans de comunicació de persona seriosa, a vegades, fins i tot, un punt malhumorada, arisca, contrasta amb la realitat de la seva tolerància íntima. S'exigia a si mateix el que no era capaç d'exigir als altres. Ell marcava constantment la pauta del que s'havia de fer, amb la vara ben alta, però, si s'adonava que no el seguien, no se'n feia massa problema, ho deixava córrer. Tenir oponents li agradava una cosa de no dir. Tant li agra-

dava, que jo sovint li deia que els seus enemics els creava ell mateix, pel gust de tenir competidors. L'afirmació potser sigui exagerada, però en certs casos ronda la veritat. Ell tenia unes concepcions clares, diàfanes, amb uns principis que no perdia temps a explicar amb detall, supòs que de tan clares que li pareixien. Mai perdia temps a explicar massa les coses. Ho entenies o no ho entenies, i allà tu. Era ben coneguda la seva velocitat mental. Quan reflexionaves sobre una cosa, ell ja pensava en una altra i, en conseqüència, l'anterior li interessava ben poc. Precisament aquesta agilitat de pensament, de retruc, implicava una manca de comunicació que li va ocasionar no poques

males passades i incomprendiments. Encara que era molt subtil, no era home de matisos. Tot brollava pel broc gros. Presentava les situacions en blanc o negre. I el que explicava de les situacions era la seva síntesi ben personal, de la qual era difícil seguir els passos intermedis.

I se l'escoltaven, vaja si se l'escoltaven. Sobretot els que tenien poder de decisió sobre la societat. Una tombada de cap acompanyada d'una alçada de cella podia provocar estralls. No era qüestió de sotmetre's a la frase sarcàstica, desqualificadora, del rector Batle. Sabia captar l'atenció de la gent per on anava, el seu missatge era escoltat, i va

aprofitar aquesta habilitat per convèncer molta gent del projecte universitari per a les Illes Balears. En primer lloc, amb els representants socials, regionals i estatals, amb els quals establia pactes de col·laboració i mutu reconeixement. Especialista a saber que la serra havia d'anar i venir, donava i reclamava. Intentava l'equilibri entre forces diverses, i sempre amb l'objectiu de crear la universitat a la qual va dedicar tretze anys de vida amb els seus tres-cents seixanta-cinc dies i les seves vint-i-quatre hores corresponents. Dit així pot semblar exagerat, però els que compartíem amb ell aquells temps en podem donar fe.

Ara que havia tornat a la classe i a la investigació, es dedicava a les ocupacions pròpies del professorat: docència i investigació. L'atac definitiu, el va tenir mentre preparava el projecte d'una recerca que volia dur a terme. La mort el va sorprendre quan feia el millor que sabia fer: feina.

Antoni Bennàssar

Andreu Coll

Com és sabut, actualment assistim a un procés de reforma de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears. Aquesta circumstància, unida al fet que enguany es compleix el quinzè aniversari de l'aprovació de l'esmentat text, em dóna peu per comentar un parell de qüestions sobre com s'ha viscut i es viu a Eivissa i Formentera la qüestió de l'autogovern. Ja l'any 1977, durant la campanya de les primeres eleccions generals, els principals partits de les Pitiüses varen signar l'anomenat «Pacte per l'Autonomia de les Illes Balears i Pitiüses». El primer punt de l'acord deia així: «Compromís públic que els representants sorgits de les pròximes eleccions exigiran i defensaran els drets dels pobles de les illes a la seva autonomia política».

Les Pitiüses i l'Estatut

Des d'una perspectiva actual, un acord expressat en aquests termes pot semblar molt inconcret. Fóra injust, però, menystenir-ne la importància si consideram el moment en el qual es va produir. No debades, en cap altra qüestió es va produir un consens tan explícit com en la de la reivindicació autonòmica.

Aprovada la Constitució, i amb motiu de les eleccions generals de 1979, a les Pitiüses va tenir lloc la signatura d'un altre pacte entre partits, en aquesta ocasió promogut per l'Institut d'Estudis Eivissencs. Com sia que ara ja es comptava amb un text constitucional que establia un marc determinat per a l'exercici de l'autonomia, el compromís va ser ben concret: defensa de la via de l'article 151 de la Constitució. Això equivalia a reivindicar per a les Balears tantes competències com Catalunya o Euskadi i tan de pressa mateix. Aquest compromís va ser assumit, entre d'altres, pels candidats pitiüsos dels partits llavors majoritaris a les Balears i a l'Estat: PSOE i UCD; els mateixos partits, per cert, que tres anys després renunciaven a aquest objectiu i optaven per la via lenta (i que, en la pràctica, suposava un nivell inferior d'autogovern) de l'article 143.

Si les aspiracions contingudes en els acords abans esmentats s'haguessin arribat a complir satisfactòriament, seria fins a cert punt comprensible que la qüestió de l'autogovern hagués cedit protagonisme a altres afers. Allò que hem de constatar com un fet preocupant, però, és que totes les frustracions que han patit posteriorment les Balears en aquest terreny (renúncia a l'article 151, la LOAPA, el «Pacto Autonómico», l'intent frustrant de

reforma de l'any 91) s'han produït enmig d'un elevat grau de desmobilització de la societat pitiüsa. Això mateix està esdevenint, si fa no fa, en l'actual procés de reforma estatutària.

Qualcú pot al·legar que aquesta indiferència és extensiva a tot el conjunt de les Balears, i que hi ha un seguit d'elements comuns a totes les illes que contribueixen a aquest fenomen. Entre ells, la llunyania de qualsevol referent històric pel que fa a institucions polítiques pròpies; o l'important component de població immigrada, molta de la qual viu com una cosa aliena el tema de l'autogovern. Cal advertir, però, que, dins d'aquests factors comuns, n'hi ha que incideixen amb més força a les Pitiüses. Després hi ha, però, problemes específics atribuïbles a la pròpia realitat pitiüsa: el menor pes del nacionalisme polític; la manca d'organitzacions cíviques que reivindicuin obertament un autogovern digne i que motivin els ciutadans vers aquest objectiu —a diferència de Mallorca, amb esdeveniments com les Diades per la

Llengua i l'Autogovern, organitzades per l'OCB; i, com no, la nefasta creença que això de l'autonomia només beneficia Mallorca, expressada en frases de l'estil de «per passar a dependre de Palma ja estam bé depenent de Madrid»—. A això últim ha contribuït, sens dubte, la imperdonable lentitud del procés de transferències del Govern Balear cap als consells.

Res més lluny del meu ànim que afavorir actituds derrotistes, o donar arguments als qui pretenen veure darrere la situació actual una decisió molt conscient de la ciutadania, en el sentit de rebutjar qualsevol millora de l'autogovern. És evident, però, que només a partir de la diagnosi dels problemes serà possible trobar-hi les solucions adients. Hem de tenir en compte, d'altra banda, que no seria la primera vegada que reivindicacions en principi ignorades o menystengudes pel gruix de la població han acabat essent assumides per un percentatge molt majoritari dels ciutadans de les Pitiüses, gràcies a l'empenta proporcionada per aquelles persones i col·lectius més conscienciats —un exemple paradigmàtic d'això podria ser el de la lluita en favor de la protecció integral de ses Salines.

En la reivindicació d'un autogovern digne, potser, als sectors més sensibilitzats existents a Eivissa i Formentera, els hagi mancat aquest indispensable motor d'arrencada capaç d'engegar tot el procés. De la seva capacitat per ajuntar esforços —i per plantejar en cada moment aquells objectius que puguin ser defensats per la majoria dels ciutadans— en dependrà que les Pitiüses contribueixin eficaçment a la tasca comuna de guanyar noves cotes de sobirania per al conjunt de les nostres illes.

L'ensenyament del català a les escoles de Calvià no en garanteix l'ús social

Un estudi sobre la situació de la llengua al municipi de Calvià posa de manifest que l'ensenyament del català a les escoles no és suficient perquè els alumnes en facin ús,

ni oralment ni per escrit. Tot i els esforços dels centres educatius, l'actitud dels alumnes del municipi turístic cap a la llengua catalana és negativa.

Aquesta conclusió s'extreu d'un estudi elaborat per Roser Amat, Carme Martorell i Joan Mas entre els alumnes de Calvià, un municipi eminentment turístic i amb una bona part de població immigrant. Els autors del treball varen analitzar l'origen familiar i la procedència cultural dels alumnes dels centres d'ensenyament, i utilitzaren les dades que s'inclouen en Projectes lingüístics sobre l'ús habitual que del català fan els estudiants en els centres públics de Calvià. Per saber els orígens familiars dels escolars del municipi, l'Ajuntament de Calvià va efectuar enquestes a 2.936 alumnes, els quals representen el 61, 95% de la totalitat dels 4.774 escolars del municipi durant el curs 95/96. Sobre les dades extretes d'aquestes enquestes es basen les conclusions del treball *La situació de la llengua catalana al municipi de Calvià*.

A l'estudi, els seus autors assenyalen que diversos factors han fet que el castellà (llengua de la població immigrant) hagi predominat per sobre de la llengua pròpia de les Illes Balears. «El que més preocupa, i que es veu arreu, és que han estat els mateixos catalano-

parlants els que han deixat d'usar la seva llengua i de transmetre-la als seus fills –sobretot en matrimonis

llengua catalana no en garanteix l'ús. En la seva opinió, els centres del municipi compleixen la normativa

res, però també alguns professors), que no veu la necessitat de l'aprenentatge de la llengua catalana i que

Les escoles no haurien d'ésser les úniques institucions de normalització lingüística dels al·lots.

mixts–, en els quals un membre de la parella era catalanoparlant i l'altre no (castellà, anglès, alemany). El catalanoparlant ha escollit el castellà per comunicar-se amb els seus fills i no ha sabut transmetre'ls aquesta part del patrimoni cultural», afirmen.

Segons Amat, Martorell i Mas, l'ensenyament de la

vigent en relació amb l'ensenyament de la llengua catalana i fins i tot alguns van més enllà i han adoptat mesures per fer que el català sigui la llengua d'ensenyament, però aquesta actitud positiva, que manté la majoria de centres, xoca frontalment amb l'actitud de la comunitat educativa (sobretot pa-

hi posa molts d'entrebancs. La llengua catalana és pràcticament inexistent al carrer i d'una forma especial als nuclis de població de la costa. Els rètols, els missatges, les converses es fan en castellà o en alguna llengua estrangera com l'anglès o l'alemany. Aquest fet provoca que l'estudi de la llengua catalana sigui considerat poc menys que una pèrdua de temps, i els pares i les mares posin obstacles al seu ensenyament.

L'informe, que abasta gai-

Les escoles no són suficients per aconseguir la normalització lingüística

Calvià aglutina una nombrosa població d'origen castellanoparlant.

rebé tots els centres públics i els alumnes d'ESO, demostra que les escoles com a institució educativa no són suficients per aconseguir la normalització lingüística. «Al nostre municipi cal, com per tot arreu, un canvi d'actitud vers la llengua catalana. Reconvertir el desconeixement i el rebuig en respecte, no necessàriament en un coneixement gramatical del català», afirmen els responsables de l'estudi, els quals pensen que la situació és complexa. «La llengua al carrer és lògicament el castellà a causa de l'alt percentatge de població immigrant i esperar en aquestes circumstàncies que la població major de

trenta anys parli en català és una utopia. La població no té cap interès ni social, ni econòmic, ni cultural, a aprendre el català. És lògic que un treballador ora, pare-mare, tengui més interès a aprendre l'anglès o l'alemany que el català, perquè els dos primers idiomes li facilitaran la seva feina diària», expliquen. Quant a si aquesta situació és irreversible a Calvià, els professionals de l'ensenyament creuen que no ho és. «Part de la solució passa

per l'escola, que forma els futurs ciutadans del municipi, però no és competència exclusiva de l'escola. Les institucions són conscients que fer del català la llengua de relació habitual en el municipi no és un objectiu que és pugui assolir amb una campanya de normalització o amb un acord de bones intencions. Cal fer un estudi profund de la situació lingüística en què es troba Calvià i planificar com es pot dur a terme la normalització de la llengua catalana».

La llengua al carrer, a Calvià, és el castellà a causa de la població immigrant

«Calvià és el municipi que ha tengut el creixement de població més elevat de tota l'illa des del boom turístic i aquest creixement tan espectacular es deu a la immigració, per tant els esforços en matèria normalitzadora han de ser majors i no han de procedir només de les institucions escolars».

Davant aquesta situació, Roser Amat, Carme Martorell i Joan Mas entenen que les institucions polítiques haurien de col·laborar fortament i d'una forma seriosa per tal de realitzar una campanya de sensibilització cap a la llengua catalana, que encamini la població de Calvià a respectar i a començar a utilitzar el català com a llengua de relació en les relacions exteriors i que abasti qualsevol tipus d'associació (esportiva, cultural, recreativa...), perquè la llengua entri a formar part de qualsevol àmbit.

La manca d'ús de la llengua catalana a Calvià és fruit de l'existència d'una població molt gran procedent de la immigració. La gran majoria de pares-homes de l'alumnat de les escoles del municipi del curs 1995-96 havien nascut a l'Estat espanyol (2.590), seguit a gran distància pels que nasqueren a la

84 TENDES
A TOT MALLORCA

NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS

Gran Bretanya (54), Alemanya (55), Bèlgica (8), França i Itàlia (7). Per comunitats autònomes, la majoria ha nascut a Andalusia (42,3%), Balears (18,2%) i Castella-la Manxa (10,4%). Les mares han nascut també majoritàriament a l'Estat espanyol (2.403), seguides de les nascudes a la Gran Bretanya (163), Alemanya (55), França (29) i Holanda (25). Per comunitats autònomes, la primera continua essent Andalusia (42,3%), seguida de Balears (15,6%) i Castella-la Manxa (10,4%). Entre l'alumnat, hi ha un predomini dels nascuts a l'Estat espanyol (2.780), seguits dels nascuts a la Gran Bretanya (62) i Alemanya (28). Però, per comunitats autònomes, hi ha una novetat significativa, ja que la majoria d'alumnes

són nats a les Illes Balears (99,8%), seguits dels nascuts a Andalusia (9,5%).

Davant aquestes dades, amb una majoria d'alumnes nascuts a la nostra comunitat autònoma, encara que fills de pares i mares nats, principalment, en indrets de parla castellana, els autors de l'estudi exposen: «Si la nostra fos una comunitat normalitzada, caldria esperar que el coneixement

i l'ús de la llengua catalana per part dels alumnes fos bastant habitual».

Això no és així. Si s'analitzen els resultats de les enquestes, es pot observar que l'alumnat dels centres del municipi de Calvià té coneixements de llengua cata-

lana perquè els ha rebut a través de l'ensenyament, però l'ús que en fan és escàs, malgrat el percentatge del 50% d'alumnes de tercer d'ESO que contesten que fan exàmens i treballs i prenen apunts en català.

Les institucions haurien de fer una campanya de sensibilització envers el català

El que és cert és que el català s'utilitza molt poc, ja que el percentatge d'ús del català a l'àmbit familiar és aproximadament tan sols d'un 10%. Si

ens traslladam a l'àmbit de la relació entre companys, el percentatge és més inferior encara, situant-se entorn d'un 5%.

«Creim significatiu el fet que més de la mitat dels alumnes d'ESO de l'Institut declarin que contesten en castellà quan qualcú s'hi

dirigeix en català, ja que és un reflex de la consideració que mereix la llengua catalana a uns alumnes que teòricament l'han de conèixer bé, perquè en duen vuit o nou anys d'aprenentatge», expliquen Amat, Martorell i Mas. D'acord amb les dades de l'estudi, hi ha una diferència significativa en l'ús de la llengua catalana entre els centres de la costa i els de l'interior, a favor dels de l'interior que quasi quadrupliquen els percentatges dels seu ús. Aquesta diferència és més notable en l'apartat dels amics, la qual cosa demostra que, mentre en els centres de la costa el percentatge d'ús de la llengua catalana és molt minoritari (3,80%), als centres de l'interior és bastant més notable arribant al 28,49%.

Antònia Amengual

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JUGUETES

LLIBRES DE TEXT

DISCOS I CASSSETTES

SERVEI
DE LLIBRES
ESTRANGERS

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

**VENDA DE PIANOS
VERTICALS I DE COA**

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROFF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELÈCTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

BIBLIOTEQUES MUNICIPALS

CORT

Pça. Cort, 1
C.P. 07001

BLANQUERNA

Sant Joaquim, 9
C.P. 07003

S'ARENAL

Pça. Rul·lan Garcies, 5
C.P. 07600

MOLINAR

Xadó, 7
C.P. 07008

RAFAL VELL

Pere Ripoll Palau, 9
C.P. 07008

SANTA CATALINA

Fàbrica, 34
C.P. 07013

ESTABLIMENTS

Pça. Immaculada, 3
C.P. 07010

SON RAPINYA

Catalina March, 4 A
C.P. 07013

SON FORTEZA

St. Isidre Llaurador, 25
C.P. 07005

GÈNOVA

Barranco, 22
C.P. 07015

EL TERRENO

Núvol, 1
C.P. 07015

SON GOTLEU

Regal, 105
C.P. 07008

POLÍGON DE LLEVANT

Ciutat de Querétaro, 3
C.P. 07007

CASAL SOLLERIC

Passeig del Born, 27
C.P. 07012

COLL D'EN RABASSA

Albuera, 1
C.P. 07007

SON XIMELIS

Cap Blanc, 15 A
C.P. 07013

GABRIEL LLABRÉS

Antoni Planas Franch, 4
C.P. 07001

L'OLIVAR

Mercat de l'Olivar, 104
C.P. 07002

SANT JORDI

Pau Bouvy, 31
C.P. 07199

SON CLADERA

Cala Serena, 3
C.P. 07009

SA INDIOTERIA

Gremi Tintorers, 2
C.P. 07009

SIOPJ

Pere d'Alcàntara Penya, 11
C.P. 07006

A black and white portrait of Manuel Ferrer, a man with dark hair and glasses, wearing a suit and a patterned tie. He is looking slightly to the right of the camera with a serious expression. The background is dark and out of focus.

MANUEL FERRER

EL REPTE DE L'EDUCACIÓ

ENTREVISTA
•••
Joana Mas

Abans d'arribar a esser conseller, Manuel Ferrer va ocupar diversos càrrecs dins l'Administració autonòmica. Fou responsable dels Serveis Jurídics de la Conselleria de Governació, director general de Joventut i Família i secretari general tècnic de la Conselleria d'Economia i Hisenda.

Una remodelació del gabinet de Matas, forçada per la sortida de Joan Flaquer de la política, col·locà Manuel Ferrer (exconseller de la Funció Pública i Interior) al despatx de Sant Feliu, des d'on dirigeix l'educació, la cultura i l'esport de la Comunitat Balear.

Pot definir el model educatiu que vol la Conselleria d'Educació per a les Balears?

El model tracta d'aconseguir que el resultat que produirà el nostre sistema educatiu, els al·lots que s'integraran en la societat dins una sèrie d'anys siguin millors de dues maneres. Primer, perquè coneguim el que tenen més a prop, perquè tinguin aquesta sensibilitat que, tal vegada, nosaltres no varem tenir. I, segon, perquè potenciïn la vocació universal de l'ensenyament en tots els àmbits, i, bàsicament, en l'àmbit europeu. La nostra obligació és aconseguir millors al·lots, perquè amb això aconseguim una millor societat, més, solidària, més justa i més democràtica.

En quin moment es troba aquest model educatiu?

Hem de fer una anàlisi realista quant a les mancances. Tenim coses bones, però la nostra obligació és la d'analitzar les mancances per corregir-les. En el sistema educatiu han de tenir més incidència les qüestions properes: la nostra llengua, la nostra natura, l'ecologia, la nostra formació profes-

sional, la qual té moltes deficiències, i això és greu. El sistema actual no té atenció cap a l'educació especial, i això s'ha de corregir. No hem d'esser pessimistes, però sí realistes. Quant al model educatiu, s'ha fet molt, però hi ha molt més a fer. I s'haurà de fer en diversos anys. No es poden corregir totes les coses en un any.

«En el sistema educatiu han de tenir més incidència les qüestions properes: la nostra llengua, la nostra natura...»

Quan es va materialitzar la transferència de les competències educatives, vostè digué que afavoriria el diàleg entre el

Govern i els interlocutors educatius. Tot i així, la gratuïtat de l'educació infantil s'ha aprovat sense consultar la comunitat educativa.

Crec que, aquesta Conselleria, no se la pot acusar de poc dialogant. Ben al contrari, crec que hem parlat de moltes coses amb els sindicats i els pares, menys amb els partits polítics, però no ha estat per manca de voluntat. Molt abans d'esser competents, vaig sol·licitar compareixer davant el Parlament per explicar una sèrie

de coses. Esper que en el futur els partits polítics s'impliquin més en l'ensenyament, a més de criticar sempre les accions del Govern. Crec que els partits també haurien d'aportar coses positives. A més a més, jo no tenc el sentiment que no s'hagi estat dialogant des de la Conselleria. Però tampoc ens hem d'enganyar i cadascú ha de fer la seva feina.

Alguns sectors educatius assenyalen

que la mesura d'aprovar la gratuïtat de l'educació infantil ha estat un cop d'efecte?

Si als pares (als quals l'ensenyament costa 200.000 pessetes l'any) els dius que a partir d'enguany no els costarà doblers, supòs que representa un cop d'efecte perquè es beneficien d'aquesta mesura. Això és el que tenen els governants. Poden decidir coses molt bones per als pares, i també es poden equivocar. Ser a l'oposició és molt més fàcil.

Els partits de l'oposició, els quals intenten magnificar els errors del Govern, també han d'estar disposats a veure que es poden decidir

grans coses per als ciutadans. Aquesta és una mesura presa en benefici dels pares que defensa la llibertat de centre i, per tant, diguin el que diguin, tirarà endavant.

Quan començarà a aplicar-se la gratuïtat de l'educació infantil?

Es començarà a aplicar el mes de setembre, es farà en tres anys, i afectarà més de 9.000 alumnes. Enguany la mesura s'a-

plicarà a al·lots d'entre cinc i sis anys dels centres concertats, perquè l'extensió a l'ensenyament públic d'aquesta gratuïtat es materialitzarà en cinc o sis anys. Als quatre anys, afectarà l'ensenyament públic. En canvi, d'aquí a tres anys s'haurà d'ampliar l'oferta de places tant en centres públics com en concertats. La nostra idea és que la gratuïtat de l'educació infantil afecti tots els centres de les Balears. Hi ha gent interessada a contraposar els centres de titularitat privada amb els de titularitat privada però concertats. Jo sempre dic que la nostra responsabilitat són tots els centres, i que l'educació que reben els alumnes és responsabilitat de la Conselleria en tots els centres, i

«Crec que, aquesta Conselleria, no se la pot acusar de poc dialogant»

L'elaboració de l'Estatut del docent està molt verda»

que els fons públics financen l'ensenyament en tots els centres. I és el dret del pare el que ens ha de dir on vol dur el seu fill, no és una Administració, ni un partit polític, ni un sindicat.

Educació compta amb el pressupost més alt de tota la Comunitat. Com es distribuirà el pressupost? On aniran a parar les distintes partides econòmiques?

El pressupost és de gairebé 50.000 milions de pessetes, 3.000 dels quals són per a Cultura i Política lingüística i esports. En matèria de Cultura i Esports, les transferències són dels consells insulars, i nosaltres ens dediquem a gestionar instal·lacions d'àmbit balear, com les escoles de vela, el Poliesportiu Príncipes de Espanya, museus, biblioteques i l'arxiu del Regne de Mallorca. Gestionam aquestes instal·lacions i també tenim una dotació econòmica per a infraestructures, més en matèria esportiva que en matèria cultural. Després tenim uns 4.000 milions de pessetes per al finançament de la Universitat, i la resta és per a educació, dels quals uns 31.000 milions de pessetes són per pagar nòmines de professors, tant

Abans de conseller d'Educació, Cultura i Esports, Ferrer va estar al capdavant de Funció Pública i Interior.

dels centres públics com dels centres concertats. Hi ha 2.000 milions de pessetes per a infraestructura educativa, i la resta és per a programes de política lingüística en els centres escolars, de formació professional, d'educació especial, d'educació musical...

Des de l'STEI s'ha dit que el pressupost que es dedica a l'Educació no garanteix l'ensenyament públic de qualitat. Què en pensa, d'aquesta afirmació?

No m'agradaria continuar indefinidament amb aquesta polèmica. Nosaltres creim que varem fer una bona ne-

gociació, perquè som realistes pel que fa referència a les negociacions i al sistema de transferències. Es negocià sobre cost efectiu i no sobre situacions ideals. L'STEI va fer un estudi sobre una situació ideal de l'educació a Balears que no és el que nosaltres varem negociar, nosaltres negociarem els cost efectiu i, això, ho varem sumar a una sèrie de partides, cosa que va fer que les transferències venguessin ben finançades. I aquest és el pressupost que tenim. I ara, quan decidim fer coses, diuen «i ara com pagaran això», perquè s'han arribat a creure que els doblers no basten. Jo estic disposat, dia 31 de desembre d'enguany, a fer comptes i llavors veurem si ha bastat o no el pressupost, i jo estic segur que basta.

Està ja en fase d'elaboració l'Estatut del docent?

Aquest és un dels temes que està previst negociar amb els sindicats, però està molt verd. L'Estat està en procés d'elaboració d'un marc per a l'Administració pública general i també per a la docent. I el nostre Estatut i la Llei de Funció Pública s'haurien d'adaptar a les normes marc que l'Estat

erco
leta

Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 29 90 86

erco
leta

Gianni Rodari

està discutint i negociant amb els sindicats, i això ens està aturant una mica, i també el fet que varen pactar amb els sindicats donar prioritat a altres temes per solucionar-los. Tenim el tema dels interins, el de la retribució dels professors. No obstant això, crec que l'Estatut és necessari, perquè el treball que fa el personal docent és bastant

diferent del que fa el personal de l'Administració general. I, per això, m'agradaria poder arribar a un acord amb els sindicats al llarg d'enguany i fer aquest Estatut del docent.

Actualment s'està utilitzant material didàctic en català elaborat d'acord amb la Llei de normalització lingüística. Quin és

el percentatge de textos editats en català? I en matèria de continguts, està garantit el coneixement de la realitat de les Illes Balears?

Amb això tenim un problema, una situació que hem de solucionar ara que som competents. Nosaltres desitjam que, al final de l'ensenyament obligatori, els estudiants dominin perfectament les dues llengües oficials de la nostra Comunitat. I, per aconseguir això, demanam que sigui un 50 per cent en cada llengua. Tenim tendència a creure que l'ensenyament de Ciències Naturals i Ciències Socials s'ha de fer en català i altres assignatures, com les matemàtiques, es facin en castellà. El problema

«Les editorials hauran d'elaborar el material (didàctic) ajustat al nostre disseny, i no al de Madrid o al català»

en no ser competents, no hi havia llibres de text en català perquè nosaltres no elaboràvem els nostres currículums. Afortunadament, altres Administracions del Govern Balear que tenien competències en matèria lingüística varen posar un pegat a aquesta situació. Varen admetre llibres escrits en català, però provocà una distorsió, perquè són llibres fets segons el currículum català i per a Catalunya. I el que nosaltres hauríem d'aconseguir són llibres per a la nostra realitat, que en molts d'aspectes és semblant a la catalana, però no és igual. Hem de publicar els nostres dissenys curri-

lars. Les editorials hauran d'elaborar el material ajustat al nostre disseny, i no al de Madrid o al català.

No obstant això, en aquest material didàctic es contemplaran els coneixements culturals i socials de l'àmbit geogràfic que comparteix amb nosaltres la mateixa llengua?

El que és important és que hi hagi aquesta contraposició entre la realitat propera, la realitat de les Illes Balears, i la resta de la realitat, i per això entenc la realitat espanyola o la realitat europea, no altres realitats que no tenen base ni jurídica ni política.

No creu que tenen una unitat lingüística?

La qüestió de la llengua és a part. Tenim una

mateixa realitat basada en una unitat lingüística que nosaltres no discutim, però la realitat històrica o natural que a nosaltres ens interessa en certs punts pot coincidir amb Catalunya i València, i en d'altres, no. I a nosaltres el que ens interessa és el disseny de la realitat que nosaltres tenim. Els alumnes no han de desconèixer la resta de la realitat d'Espanya i d'Europa.

Quines prioritats pensa que hi ha en política universitària a la nostra Comunitat?

Quan parl de la Universitat, m'agrada ser molt caut amb les paraules. Hem d'anar molt alerta a no trepitjar cap sensibilitat que defensim,

Ferrer: «Quant al model educatiu s'ha fet molt, però hi ha molt per fer».

com ha de ser, l'autonomia. La Universitat es troba en un bon camí, però hem de tenir en compte que la nostra és una Universitat jove, i que la societat no està acostumada a tenir Universitat, i a vegades se li encarrega menys feina de la que se li hauria de donar. Per exemple, des de l'empresa no es té costum d'encarregar feina a la Universitat. Tot i així, pens que estam consolidant una bona Universitat, encara que el repte de futur de la Universitat és la investigació. Després, és important que la Universitat i el Govern puguin decidir cap a on volem que cresqui la Universitat, si és que ha de créixer. Hem de decidir si volem nous estudis, la qual cosa es un debat obert, i acabar de dotar la Universitat d'infraestructures.

«Desitjam que, al final de l'ensenyament obligatori, els estudiants dominin les dues llengües oficials», afirma el conseller.

«Hem d'ajudar a potenciar les nostres televisions locals»

Tornant al tema lingüístic, com es distribueixen el 1.500 milions de pes-

setes destinats al capítol de normalització lingüística? És un tema que encara estam estudiant. En qualsevol cas, aquesta partida era per compensar la Comunitat Autònoma l'esforç que su-

posa tenir una llengua pròpia, i del fet insular. Sobre tot, hauríem de fer un esforç en formació del professorat (encara no està del tot reciclat), especialment a secundària. Des de l'Administració haurien de fer una aportació de materials elaborats en català, no només escrits, sinó també audiovisuals, per fer-ne ús als centres escolars.

Considera que la llengua pròpia que es parla a Balears des de fa 750 anys és el tret principal de la nostra identitat com a poble?

Sens dubte. No és l'únic i jo no estic en condicions de jutjar si és el més important, ni si històricament ha estat el més important, però quan un reflexiona intentant ser extern a la nostra realitat pot

adonar-se que el fet insular marca molt el caràcter de les persones. Però si alguna cosa ens pot unir, és tenir una llengua, perquè ens identifica, ens fa diferents i ens arrela molt en els nostres pares i els nostres padrins, que ens han donat qualche cosa tan especial com una llengua pròpia.

Pensa aplicar en tota l'extensió la Llei de normalit-

Roldan

Cream espais para conuiuere

Eusebi Estada, 66-68

07004 Palma de Mallorca

Tlf.: (971) 20 98 13

Fax: (971) 75 38 50

- PLANIFICACIÓ I PROJECCIÓ D'ESPAIS
- EQUIPAMENTS PROFESSIONALS
- INFRASTRUCTURA
- COMPLEMENTES
- INSTAL·LACIONS INTEGRALS
- COL·LECTIVITATS
- BIBLIOTEQUES I ARXIVS
- HOTELERIA I RESTAURACIÓ
- GARANTIA POST-VENDA

zació lingüística de 1986?

Aquí tenim una qüestió que no hauríem d'oblidar. Aquí tenim un volum d'immigració molt gran, i no hauríem de fer cap acció, per voler fer massa via, que pogués provocar malestar a aquesta immigració, que sol ser del sector turístic. Són treballadors poc qualificats, que, tal vegada, tinguin difícil d'entendre aquest fet del bilingüisme. Per això, hem d'anar amb bones en les accions que emprenem. No obstant, les accions millors són les que es fan a través de l'escola. Les escoles no són només per als originaris d'aquí, sinó també per als fill dels immigrants, no

com per exemple el CIM?

Vàrem creure que el Govern i la UIB ens havíem de posar d'acord per una sèrie de projectes en comú, però sense excloure la col·laboració amb altres institucions, però per a uns temes concrets vàrem crear aquest consorci, i estam satisfets de la feina que s'ha posat en marxa i que tindrà bons resultats l'any que ve o l'altre.

Quin model de comunicació audiovisual vol el Govern per a la Comunitat Autònoma?

Tots desitjaríem tenir un canal autonòmic de televisió, i això no és possible perquè aquesta Comunitat

Ferrer reconeix que no s'ha sabut promocionar el Museu de Mallorca.

només dels espanyols sinó també dels marroquins o dels alemanys. Jo crec que a través de l'escola s'aconseguirà la normalitat.

Quan es farà el mapa sociolingüístic?

La feina que hem fet els darrers anys ens fa tenir una idea bastant aproximada de la situació, la qual cosa ens permet realitzar un estudi rigorós enguany mateix.

El Consorci creat amb la UIB exclou la cooperació amb altres institucions,

no pot arribar a les xifres pressupostàries d'altres Comunitats, i per això nosaltres el que hem d'aconseguir és que el senyal de les televisions valenciana i catalana arribi aquí perfectament, i hem d'ajudar i potenciar les nostres televisions locals. Si aconseguim que es mantinguin les televisions locals i rebre el senyal a tot el territori de les cadenes de comunitats en la mateixa llengua que nosaltres, creim que ens en podem donar per satisfets.

Assumptes pendents

A quina fase es troben les obres del Museu de Mallorca. Quan s'obriran les sales destinades a la prehistòria?

Esper que es puguin obrir aviat. És una pena gran que el Museu de Mallorca, amb les col·leccions que té, no sigui molt més visitat. I això és culpa nostra, no l'hem sabut promocionar, la qual cosa fa que els ciutadans de Mallorca es perdin un gran museu.

I les obres del Conservatori?

Se signarà el conveni amb l'Estat per al finançament de les obres, que costaran més de 1.100 milions de pessetes, 600 dels quals els aportarà l'Administració central.

S'arribarà a crear una Llei del mecenatge?

No és només un problema de Cultura, és més d'Hisenda, encara que des de Cultura defensarem que això es pugui fer. No hi ha tradició, en una democràcia jove com la nostra, d'aquest tipus d'accions. Les comunitats no s'hi han embarcat, perquè l'Estat hauria de donar aquest exemple.

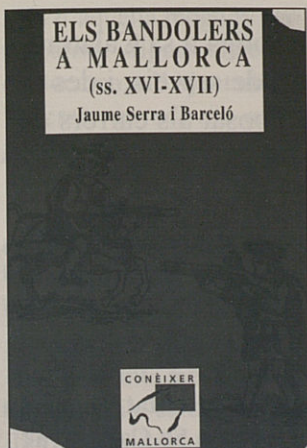
Quin és el pla d'exposicions d'enguany de la Llonja?

S'hi han de fer quatre exposicions, encara que es poden interrompre perquè s'han de fer obres per rehabilitar-la íntegrament. Volem finançament de l'Estat. Aquest any les exposicions ja estan programades, i crec que hem d'aprofitar enguany per estudiar quin futur volem per a la Llonja. Hi ha gent que diu que la Llonja és una obra d'art en si i que és una pena tenir-la tancada la meitat de l'any per preparar-hi exposicions.

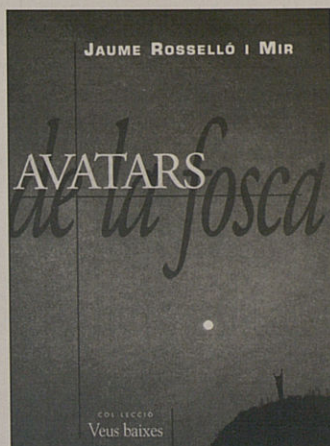
Els esportistes es queixen de l'escassa promoció que es fa de l'esport des de la Conselleria. Es certa aquesta manca de promoció?

Crec que hem fet molts d'esforços en els darrers anys, i que en el passat se n'havien fet pocs. Hem creat diverses escoles d'esports concrets, i una escola balear que coordina la preparació dels esportistes i dels seus entrenadors. Molts d'esportistes, que abans havien de sortir de Balears, ara es poden quedar aquí, on arriben a un grau de perfeccionament molt gran. També estam deixant les instal·lacions de Calanova i Príncipes de España en condicions immillorables. Quant a ajuts concrets, mai hem deixat d'ajudar cap esportista ni equip esportiu.

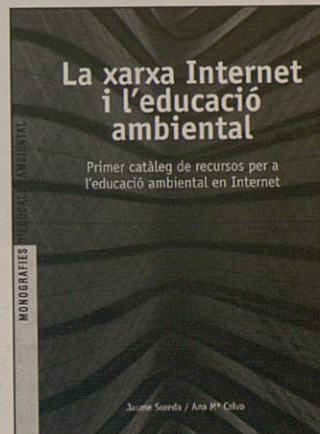
Novetats

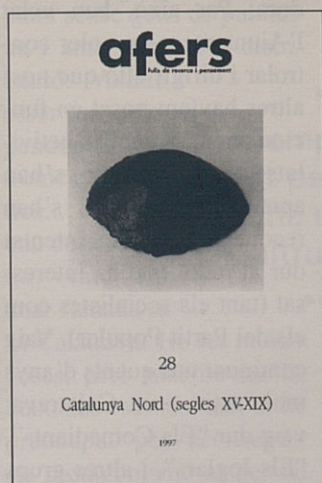
Serra i Barceló, Jaume
Els bandolers a
Mallorca (s.XVI-XVII)
1.200 PTA

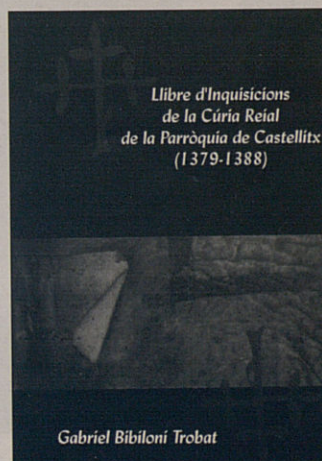
Rosselló i Mir, Jaume
Avatars de la fosca
1.250 PTA

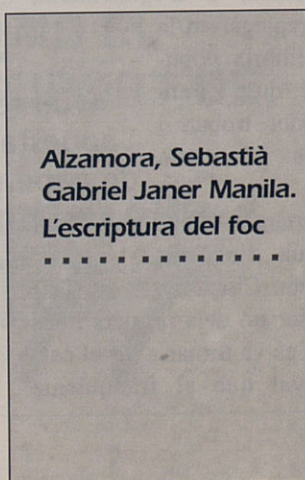
Sureda, J., Calvo, Ana M.
La xarxa Internet i l'educació ambiental
2.950 PTA

Bibiloni Trobat,
Gabriel
Llibre d'Inquisicions
de la Cúria Reial de
la Parròquia de
Castellitx (1379-
1388)
1.500 PTA

Afers
Catalunya Nord (segles
XV-XIX)
3.000 PTA

Alzamora, Sebastià
Gabriel Janer Manila.
L'escriptura del foc

Born de llibres

Sant Miquel, 55
Tel. 71 03 04 - 72 75 40
07002 Palma de Mallorca

Antoni Rotger, amb sa Calatrava al cor

Uns dels personatges més emblemàtics de Palma obre una galeria de papers

Antoni Rotger i Martínez va néixer a Barcelona l'any 1943, però ell sempre ha viscut a sa Calatrava. Fou en aquest barri de Palma on es forjà la seva manera d'entendre la vida.

Ara n'Antoni ha obert una botiga a sa Calatrava, Efímera, galeria de papers i de serveis, i des d'allà té, com sempre, l'ull posat als carrers de Sa Calatrava i a la seva gent.

Com començares a interessar-te pel teatre i l'animació popular?

A la meua infància vaig viure d'una manera molt intensa l'ambient popular de sa Calatrava, un barri ple de vida, on tothom es coneixia. Vaig començar a fer feina de mosset a La Casa del Ferro. Allà decorava els objectes de ferro que es feien, i feia feines d'administració, un poc de tot. Al començament dels anys 70, vaig voler col·laborar en l'obertura a la societat de l'Obra Cultural Balear, amb persones com Pau Llabrés, Xesc Moll, i molts d'altres. Vaig aprendre una dinàmica de fer, d'actuar. Constituïrem la Secció de Teatre de l'Obra Cultural Balear, amb Bernat Homar i Antoni Maria Thomàs. Record que volíem fer un cicle de conferències i ens ho tomaren, ens ho prohibiren. Férem cursos de maquillatge, de teoria teatral, d'expressió corporal... Varen esser una anys profitosos, d'efervescència cultural i d'obertura a

les noves tendències. Llavors ens constituïrem en Grup d'Animació de sa Ca-

Antoni Rotger sempre ha viscut al barri de sa Calatrava, on ara ha muntat Efímera.

latrava, devers el 1979.

Quina intervenció tengeres en la recuperació de Sa Rua?

Vàrem voler possibilitar festes populars de bon de vers dins Palma.

La idea de tornar a fer Sa Rua i Sa Rueta va esser del Grup d'Animació de sa

Calatrava. Cercàrem a la premsa, a *L'Ignorància*, arreplegàrem la memòria popular que vàrem poder trobar, i ens adonàrem de la gran importància ciutadana d'aquella festa. Ciutat va esser un dels primers llocs on es va tornar a fer el carnaval que el franquisme

havia proscriu, a Barcelona mateix es va prohibir. El batle de Ciutat era Paulí Buchens.

Quina activitat duguéreu a terme a Sa Calatrava?

Érem una colla de "brusquers", fèiem feina i passàvem gust, fèiem festa i animàvem la barriada i la ciutat, però no teníem cap intenció institucionalitzadora. Per això, ben aviat l'Ajuntament va voler controlar i dirigir allò que nosaltres havíem posat en funcionament. Aquelles activitats que férem no s'han apreciat, gairebé ni s'han reconegut, i s'han intentat dur al redol que ha interessat (tant els socialistes com els del Partit Popular). Vaig continuar uns quants d'anys molt actiu a sa Calatrava: vaig dur "Els Comediants", "Els Joglars", i altres grups teatrals. Ho feia perquè no hi havia Associació de Veïnats. L'Associació de Veïnats, la va potenciar més tard Maria Plaza, apotecària i esposa d'Andreu Crespí. Nosaltres érem llibertaris.

L'única organització era la Comissió de Festes. Aquesta mateixa dinàmica va

•
«Vull fer, amb aquesta botiga de papers, un lloc de trobada»
•••

•
Rotger fundà la revista *Lavativa* l'any 1983
•••

existir en es Molinar. Però les coses varen caminar cap a un augment de l'intervencionisme, o clar control, de les institucions, i una reculada d'aquella moguda participativa. Alguns amics es col·locaren a l'Ajuntament. Va esser un *sálvese quien pueda*.

I tu, què feres davant aquesta escampadissa?

Com que m'agradaven els papers vaig obrir una impremta a Es Pes de Sa Palla. Una impremta més bé alternativa. Feia edicions, feia llibres, editava còmics. Després vaig treure la revista *Lavativa*, entre l'any 1983 i el 1985. Va esser una bona experiència, però amb *Lavativa* hi vaig perdre diners: trèiem 2000 exemplars sense gens de publicitat i amb una nul·la distribució. Volíem esser tan independents, tan irònics, tan crítics... Entre una cosa i l'altra, vaig fer una feinada a sa Calatrava. He fet moltes coses, però mai no les he deixades escrites, mai m'he preocupat per aconseguir un protagonisme ni per tal d'aconseguir una col·loca-

Rotger va ser qui recuperà Sa Rueta.

ció, i ara veig com els periodistes no informen bé. No s'explica bé, es té una informació molt llunyana. Molts em diuen: home! Tu no ho vares saber aprofitar.

Què pretens amb Efímera?

Després d'haver estat sempre per enmig d'una manera altruista, d'haver-me arruïnat uns quants de pics, d'haver tengut una impremta que treballava sovint per a gent

alternativa -que a vegades no tenia doblers per pagar-, en lloc d'anar cul llogat m'estim més posar en marxa un projecte propi. Tenia molt de material, molt de paper, molta revista, molts de llibres, comprats però sovint no llegits. Vull fer amb aquesta botiga de papers i llibres un lloc de trobada, i crec que ja ho és. D'una manera personal, vull mirar d'agafar forces

morals per fer de bell nou una revista. Crec que manca una revista alternativa: una revista satírica, cultural, diferent... Una revista d'aquest tipus seria molt bona per a l'autèntica normalització lingüística.

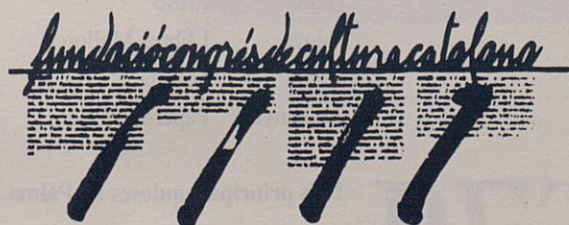
Sa Calatrava vol reviure i ho pot fer

•••

Quins altres projectes tens?

En tenc molts. Una aspiració meua seria fer, com a Barcelona, un mercadet, un *baratillo*, només de llibres.

EL MIRALL AMB EL SUPORT DE

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»

Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei

Demaneu informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B, 07012 PALMA

M'agradaria que fos a sa Calatrava, o pel seu entorn. Podria estar a la porxada de la Casa de Cultura, per cert una Casa de Cultura absolutament infrautilitzada.

Què en penses de sa Calatrava d'avui?

Hi ha hagut una evolució a la barriada que no ens pensàvem que fos aquesta. Vèiem que el barri s'havia de rehabilitar, que s'havia d'animar el barri. Es varen fer estudis, alguns d'ells de molt rigorosos i amb participació d'especialistes molt bons: s'havia de rehabilitar el barri i fer que conservàs el seu caràcter, que els artesans hi romanguessin. Finalment no hi ha hagut artesans: les grans superfícies

se'ls han menjat. Al carrer de Berard, per exemple, els baixos s'han transformat en garatges per tenir-hi cotxes. Tot està en funció dels cotxes. S'ha rehabilitat, però aquella saba popular ja és molt difícil. Ara sa Calatrava té un renom, i ve gent que pot, que té doblers, però que no viu el barri.

«Vèiem que el barri s'havia de rehabilitar i animar»

Però, no en resta res de la vella Calatrava?
Home, és clar que sí. Encara en resten esquitxos assuquí i assullà. Hi ha Can Salat, un cafetè de devora Sa Palla; Can Mateu, un cafè que fa cap de cantó amb Porta de Mar; 2 forns de pa molt bons:

«Els baixos s'han transformat en garatges per tenir-hi cotxes»

Can Miquel i el del carrer de sa Calatrava; les monges Jerònies continuen fent els madritxos; hi ha Gràfiques Miramar i l'editorial Moll; encara hi ha qualche restaurador, i sobretot molts d'artistes, escultors i pintors.

I de cara al futur?

Hi ha gent jove, per sort, que vol fer qualche cosa al barri. Es vol conservar la memòria popular, però és una cosa que ja no és. És inútil intentar "el que va esser" amb una gent que és nova i que a més a més té mala informació. L'Associació de Veïnats no fa gai-

re cosa. Malgrat tot, hi ha un ambient. Prop d'en Xam hi ha vengut a viure en Leo Bassi, malabarista circense molt famós. Hi ha una colla de xeremiers. En Joanet de sa Calatrava, el mag. La Confraria de Setmana Santa a Santa Fe (antiga sinagoga menor) és important. Hi ha un grup d'esplai, que du Salvador Bonet. Circula molta gent. Curiosament, moltes de les coses que es fan vénen d'aquella època d'ebullició de final dels anys setanta. Pens que s'estan donant les condicions per a una recuperació, almenys en part, d'aquell esperit calatraví. S'hauria de fer un "revival" a sa Calatrava, perquè el barri vol reviure i ho pot fer.

Mateu Morro

EL MIRALL • EL MIRALL

BUTLLETA DE SUBSCRIPCIÓ

Sr./a.
DNI
Adreça
C/ Núm. Pis
Codi Postal Població
Telèfon

Em subscric a la revista EL MIRALL, al preu de 3.000 ptes. de quota anual. Podeu presentar els rebuts a l'entitat bancària / d'estalvi que indic a continuació a la qual deman que els accepti i els carregui al meu compte:

Banc/Caixa
Agència/Oficina
D.C.
Cte./Lta. núm.

Signatura

Podeu adquirir EL MIRALL a les següents llibreries:

Barcelona	Ona
Barcelona	Signe
Ciutadella	Llibreria Pau
Eivissa	Llib. Mediterrània
Eivissa	Vara de Rei
Inca	Casa Pedrós
Palma	Quart Creixent
Palma	Alcaide
Palma	Balmes
Palma	Born de Llibres
Palma	Embat
Palma	Ereso
Palma	Llibres Mallorca
Palma	Selecta
Palmanyola	Papereria Clips

I als principals quioscs de Palma.

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

Conèixer la Part Forana

Conèixer la Part Forana és una activitat integrada com a curs dins els programes d'Universitat Oberta de la Universitat de les Illes Balears dels cursos 1996-97 i 1997-98. Els objectius del curs són tres. En primer lloc, conèixer els elements importants del patrimoni històricoartístic de la Part Forana mallorquina, d'una manera sistemàtica i situats

en una localització espacial precisa. En segon lloc, analitzar i diferenciar els diversos estils arquitectònics i artístics dels pobles visitats i saber-los relacionar a nivell de model amb altres d'espais i èpoques diferents. El tercer objectiu és valorar les aportacions culturals i patrimonials, i la necessitat de la seva conservació.

Pel que fa a continguts, l'activitat consta d'un itinerari mensual, que transcorre per dos conjunts patrimonials, ja siguin dues poblacions, o bé un poble i una possessió; en tot cas, entitats representatives de la Part Forana de Mallorca. Al llarg de l'itinerari, es recullen una bona partida de centres d'interès o estacions d'explicació (urbanisme, edificis, monuments, obres d'art, elements de la cultura popular i tradicions). Cada itinerari es

desenvolupa en una sessió que ocupa una jornada completa. A més del qui subscriu, professor del curs, sovint compartim amb la presència de col·laboradors i coneixedors dels centres visitats. En aquest número d'*El Mirall*, podrem resseguir el primer itinerari: Sineu i els Calderers (Sant Joan).

Sineu

El municipi de Sineu compta amb 2.580 habitants (dades de 1991) i una superfície de 47'94 km². La vila de Sineu té un passat carregat d'història, i ha conservat al llarg del temps la riquesa del món rural tradicional. Hipòtesis versemblants diuen que era l'antiga *Sinium* romana i, ben documentat, la

Sixneu islàmica. «Sineu, vila la primera», com indica el lema del seu escut, es pot considerar com l'autèntica capital de la Part Forana mallorquina durant l'edat mitjana, amb el palau reial, actual convent de monges tancades, el veguer de fora (jutge criminal de la Part Forana), mercats agrícoles, que encara perviuen els dimecres, i fires del camp (el primer diumenge de maig). Les processons de Setmana Santa són de les més representatives de Mallorca.

•
Entre els elements arquitectònics de major interès destaca l'església parroquial de Santa Maria
•••

Entre els elements arquitectònics de major interès, destaca l'església parroquial de Santa Maria, d'estil gòtic, que fou edificada al principi del s. XVI, i eixamplada el 1880. Mostra un portal major ogival i un portal lateral barroc, de 1783. El temple té planta de creu llatina, amb coberta de volta de creueria a la nau, gòtica, i una cúpula de base octogonal i coberta estrellada, neogòtica. L'interior conserva fragments de l'antic retaule major (1571-1581), de Gaspar Gener, i els interessants retaules de la Mare de Déu del Roser, barroc (any 1672), i de sant Marc (manierista, final de segle XVI), a més del retau-

Sineu

le major actual, neogòtic, que acull la imatge de santa Maria de Sineu, una talla gòtica de Gabriel Mòger (1509). El temple presenta també una robusta torre de campanar gòtica, exempta i de set cossos amb coronament piramidal, amb un nínxol dedicat a santa Bàrbara vora el portalet d'accés. El temple actualment es troba en restauració.

Vora el portal lateral del temple parroquial, davant la **plaça de Sant Marc** (amb el monument del Lleó que representa l'evangelista), s'aixeca l'edifici de la **Rectoria**, on es conserva una important **col·lecció de ceràmica** medieval. Ben a prop, davant l'escala que davalla al Mercadal, hi ha els casals contigus de **Can Dame-to i Son Gar-riga**, el primer

amb portal rodó de pedra avellanada i l'escut del llinatge, i el segon amb portal rodó i restes d'una finestra renaixentista.

També mereix una visita l'actual **convent Concepcionista**, de monges tancades, que al principi de segle XIV era palau residencial del rei Jaume II, possiblement aixecat sobre un alcàsser islàmic del segle XI. A partir de 1319, hi tengué la seu el veguer de fora, jutge criminal de la Part Forana. El vell palau, inutilitzat com a residència reial, el 1583, per cessió de Felip II, passà a ser residència de la congregació de monges concepcionistes. Els únics espais oberts a la visita són el vestíbul, amb el torn o

locutori, i l'església del convent, del segle XVII, amb una interessant imatge de la Immaculada, de Gaspar Gener, i el retaule de santa Teresa (s. XVIII), d'un barroc rococó.

Un altre punt d'interès de Sineu és el conjunt format pel **convent i l'església de Jesús-Maria**, antic convent dels frares mínims, edificat el segle XVIII. Les antigues dependències conventuals acullen actualment la seu de l'Ajuntament de Sineu. L'església del convent, construïda entre 1793 i 1812, té una sola nau amb capelles laterals, amb retaule major classicista presidit

per la imatge de sant Francesc de Paula. És remarcable el claustre de l'antic convent, encara pendent de restauració. Un dels centres patrimonials

més antics de la vila és l'**Hospital de Sineu**. L'Hospital apareix documentat l'any 1240; conté l'oratori de l'Hospital, antigament dedicat a sant Jordi, i posteriorment a sant Josep, que mostra una nau de volta de canó i les imatges del Sant Crist de la Sang i de sant Josep. L'Hospital, que encara funciona com a hospici, presenta una façana regionalista de 1921.

Altres casals importants de Sineu són **Can Gacies**, amb un escut de 1652, i **Son Torrelló**, seu d'un dels cellers més anomenats de Sineu. En un altre dels cellers, **Can Font**, podem contemplar un bon conjunt de bótes congrenyades.

També tenen interès patri-

Portal de l'església parroquial de Sineu.

Hotel Rural Es Figueras Nou

Restaurant Es Pati de Montuiri

Cra. Montuiri - Sant Joan, km 0,7
07230 Montuiri (Mallorca)
Tel. 64 67 64 - Fax 64 67 47

Possessió dels Calderers.

monial les tres **creus de terme** (d'en **Rebassa** i dels **Morts**, del segle XVI i d'estil renaixentista, i la d'en **Pastor**, del 1884 i d'estil neogòtic); diversos **molins de vent** (a destacar els restaurats molins d'en Guillemet, d'en Moixetó i d'en Pau). El sistema hidràulic urbà té bona presència a Sineu, amb els antics **pous dels Horts, Llavaner i de na Morera**, com també s'**Abeurador**, a la plaça del Fossar.

Els Calderers

Els Calderers és una possessió representativa del Pla. Pertany al municipi de Sant Joan i té l'accés principal per la carretera Palma-Manacor, km 37. La visita es fa previ pagament del corresponent tiquet i el telèfon de contacte és el 526069. Les cases daten de la primera meitat del segle XVIII, quan la finca era propietat de la família Verí. La façana de la casa dels senyors té tres plantes d'al-

cat i portal forà d'arc rodó adovellat. El vestíbul comunica amb una clastra a manera de jardí, amb un coll de cisterna i un petit safareig ornamental. L'interior de la casa dels senyors mostra una col·lecció de mobles i d'objectes artístics reunits per un dels darrers propietaris, Francesc Juan

de Sentmenat. En la planta baixa, després d'un vestíbul amb objectes que foren propietat del capità Antoni Barceló (s. XVIII), destaca una sala rectangular amb coberta de volta d'aresta i finestres amb festejadors. A continuació, es troba el despatx del capellà i, després d'un corredor, la capella, amb tres trams de volta d'aresta que antigament formaven part del celler, presidida per un retaule barroc amb una imatge de la Mare de Déu. El celler mostra cinc trams de volta d'aresta

i conserva diverses bótes i un alambí. La visita continua per la sala de caça, amb armes i trofeus, per l'arxiu de la finca, i pel despatx del senyor, de planta quadrada amb quatre trams de volta

Els Calderers és una possessió representativa del Pla

•••

d'aresta centralitzats per un pilar de secció quadrada. La cuina dels senyors apareix precedida per una estança amb

una pintura de sants dominicans que comunica amb el menjador dels senyors; aquest menjador conté una gran taula parada per a divuit persones.

La sala de música té decoració pompeiana i deixa pas a la sala de la senyora, guarnida amb el retrat de la senyora i amb nombroses fotografies. Passam a la sala gran, amb mobiliari i talles interessants i pintures paisatgístiques dels segles XVIII i XIX. El vestíbul de l'escala té una monumental llumenera, mentre que l'es-

cala apareix ornamentada amb tapissos heràldics. En el pis hi ha els dormitoris dels senyors, amb vestíbul, sala de joc i vestidor del senyor, vestidor de la senyora, i cambra principal, que compta amb un llit entorsillat amb cobricel. Un corredor estret, destinat a pas del servei, apareix ornamentat amb quadres cronològics de reis, emperadors i papes, a més de cartografia antiga. Continua la sala de les joguines amb vestits, imatges i curiositats, una cambra de bany i, a l'esquerra, el planxador.

La visita de la casa dels amos comença amb un impressionant graner, anomenat la Cortera, amb coberta a dos aiguavessos i tres pilars octogonals. Aquesta estança conserva nombroses eines agrícoles, com també depòsits de cereals i altres productes. La visita continua amb la cambra del missatge, molt senzilla, i la dels amos. En el replà de l'escala que davalla a l'entrada de la casa dels amos es pot veure el despatx de l'amo. Vora el portal, apareix la cuina dels amos, amb una bona foganya amb pinte, i la taula dels missatges. A l'exterior, amb entrada des de la carrera, tenim estances de treball, com el forn de pa, la bugaderia, la fusteria, la ferreria i, més enfora, els sestadors i corral de bestiar i aviram. Hi ha bons exemplars d'animals de raça mallorquina (cans de bestiar, porcs negres, ovelles, ases i cavalls...), com també la sala de matances i el porxo de carros i guarnicions.

Gaspar Valero i Martí

Andreu Salom

El desballestament de la indústria del carbó i de la siderúrgia britàniques, iniciada en la dècada dels vuitanta en plena eufòria de la política reaccionària de Margaret Thatcher, ha donat peu en els darrers anys, després de la caiguda de la *Dama de ferro*, a la realització d'una sèrie de films que en denuncien les conseqüències amargues, per a la societat britànica en general i per als treballadors en particular. Realitzadors de

diferències d'enfocament, fruit del temperament particular de cada un dels directors, guarden uns punts de convergència notoris. El més interessant que cal notar aquí és que en cap de les tres històries els treballadors protagonistes aconsegueixen una col·locació segura, però sí la recuperació de la legítima dignitat personal, assolida amb tenacitat, confiança i solidaritat. Significativament, a *Full Monty*, cronològicament la darrera realitzada, hi trobam intercalades dues seqüències que fan referència a les altres dues produccions esmentades. A la primera, una banda de música d'un pou miner tancat passa tocant davant uns obrers que intenten fer un nyarro poc legal, en una clara al·lusió a *Tocant el vent*; a l'altra, el pare de família catòlic, a la recerca constant d'una feina de *Plouen pedres*, es presenta davant el grup que intenta engegar un *show* d'*striptease*, tot intentant, inútilment, fer-ne part.

Tot plegat ens remet a l'esperit que impregnava el *Free Cinema*, de restablir el contacte directe amb la vida, d'ampliar-se'n i aprofundir-ne la visió, lluny de qualsevol tipus d'esteticisme innecessari. És per això que la creença en la llibertat, en la independència humana i en el significat de la vida de cada dia, dóna forces múltiples a l'home que lluita per sobreviure i és capaç de riure's de les seves pròpies misèries. Ja ho anuncià, en el seu moment, Dylan Thomas, el poeta: «Això és el món, teniu confiança».

Cinema Lliure

prestigi, com Stephen Frears, Ken Loach i Mike Leight, hereus del *Free Cinema*, han impulsat aquest tipus de cine reivindicatiu que analitza amb precisió la progressiva destrucció dels valors individuals del ciutadà britànic.

En aquesta línia de crítica implacable de l'Anglaterra thatcheriana, s'hi situen tres pel·lícules que retraten amb un encert més que notable les vides i les dificultats quotidianes d'uns obrers i miners desocupats que han de fer el cap viu per tal de mantenir a les seves famílies. Ens referim a *Plouen pedres* (1993), de Ken Loach; *Tocant el vent* (1997), de Mark Herman i *Full Monty* (1997), de Peter Cattaneo. Aquesta darrera, una comèdia bastant estimulante sobre uns obrers sense ocupació, els quals tenen la idea de formar un grup masculí d'*striptease*, ha estat elegida recentment la millor pel·lícula europea del noranta-set. Tot i que aquestes tres obres cinematogràfiques mantenen

La fotografia com a eina de creació d'imatges

Que la fotografia és avui eina d'expressió artística és indubtable. Però varen haver de passar no poques dècades, quasi un segle, des que s'inventà aquesta tècnica de reproducció d'imatges perquè transcendís a la simple reproducció i s'entengués com a eina de creació.

Aquest descobriment es va deure, en bona part, a l'afany innovador de les avantguardes artístiques, que cercaven tots els camins possibles i fins i tot els que aleshores eren considerats impossibles, per trencar les formes d'expressió tradicionals.

La fotografia a Espanya, sobretot des de la segona dècada d'aquest segle, seguint experiències punteres que es donaven des del final del XIX en els principals nuclis urbans europeus, es va con-

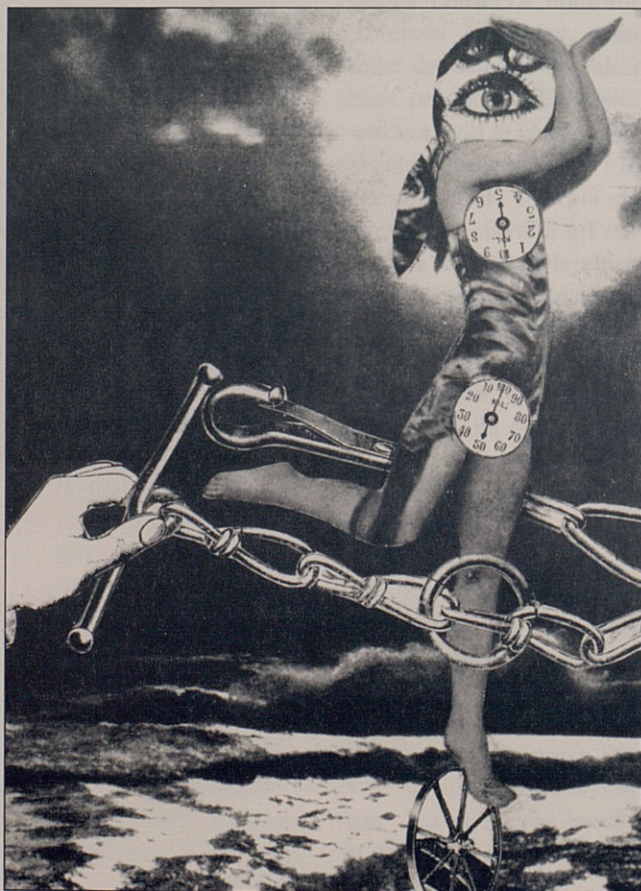
vertir en un llenguatge revulsiu, capaç de donar una nova dimensió no només a la mateixa tècnica fotogràfica, sinó a l'art en general. Per a molts, la fotografia es va guanyar el qualificatiu d'art per si mateixa, per tal

com perseguia també resultats estètics transcendents. Des de mitjans de febrer i fins al proper 12 d'abril, la Fundació "la Caixa", a la seu del Gran Hotel de Palma, ens ofereix l'exposició "Les avantguardes fotogrà-

fiques a Espanya (1925-1945)", en la qual trobam un centenar i mig de fotografies, de 22 fotògrafs representatius dels diferents corrents conceptuals i estètics de l'època, que testimonien l'avanç determinant

Sense títol, estiu 1929. Maruja Mallo

Sense Títol, 1926. Benjamín Palencia.

que va fer aquesta tècnica pot, fins i tot, mostrar.

com a mitjà d'expressió artística.

La Fundació "la Caixa" ens té avesats a rebre, a les seves sales, almanco una

gran mostra de fotografies cada any. Si l'any passat ens va donar l'oportunitat de veure l'exposició "Fotografia i societat a l'Espanya de Franco", un esplèndida selecció d'imatges enteses com a document social, a l'actual mostra se'ns presenta la fotografia en el seu altre vessant, com a eina d'expressió artística i com a mitjà no sols de reproducció, sinó sobretot de creació d'imatges.

Tot i que, com dèiem, els artistes que treballaren durant les primeres dècades d'aquest segle tenien vertadera dèria per trobar noves formes d'expressió, que els allunyassin de la representació de la realitat visible o palpable, que fins no feia molt era l'únic objecte de representació, el naixement d'una nova fotografia no es pot deslligar de la irrupció d'aquesta al món de les revistes i, sobretot, no es pot deslligar de la publicitat.

Naixien les imatges del desig. Començava a entendre's que els somnis i les sensacions també es poden fotografiar, que la realitat va molt més enllà del que és visible i palpable, i que hi ha tot un cúmul de realitats intangibles i invisibles que la fotografia

La Fundació realitza, almanco, una gran mostra de fotografies cada any

Així, entre els fotomuntatges, el muntatge dels elements més diversos per ésser després fotografiats i la fotografia incorporada a la pintura, es va obrir

me, més inexacte, no pot

captar, se'n varen servir per representar i transmetre el fons del seu pensament, les apetències més íntimes i la seva realitat més personal.

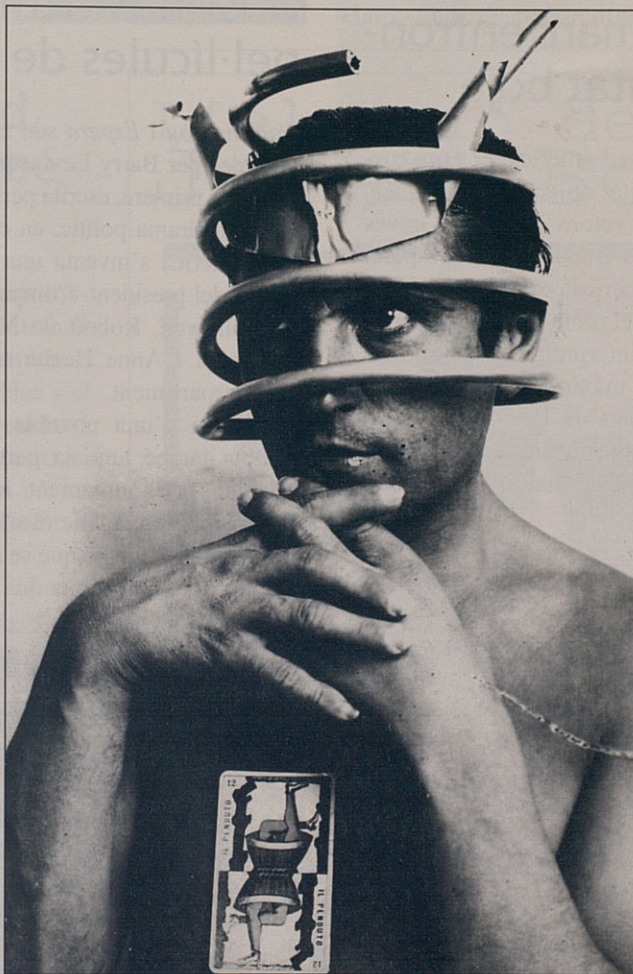
A l'exposició hi ha un centenar i mig de fotografies i 22 autors

persones que es proposaven transformar, conscients que la realitat no era tan sols així com se l'havia descrit fins aleshores.

El lloc per a la paradoxa esta-

va servit. Amb una tècnica que va ser concebuda quasi com el paradigma de la racionalitat (imatge real - imatge fotografiada), es contribuiria a crear el món de la irracionalitat o d'allò que pertany a l'inconscient. La fotografia va adquirir, així, el caràcter d'un test psicològic, una prova a la qual se sotmetia no només l'artista, sinó que proposava tot un qüestionari també per a l'espectador. I és, precisament, en els terrenys de la psicologia on amb més freqüència ens endinsam al recorregut de l'exposició que és objecte d'aquest comentari.

Una més que considerable part de les fotografies de la mostra de la Fundació "la Caixa", que són una magnífica selecció del que amb aquesta tècnica aconseguiren fer els avantguardistes i els seus seguidors més immediats, ens proposa una comunicació vital i psicològica, que ens fa relacionar l'art fotogràfic amb l'inconscient. Sense prejudicis, es descontextualitza la realitat i es fa que

Il Penduto, 1928-1930. Gregorio Prieto, Eduardo Chinarro.

Les fotografies ens proposen una comunicació vital i psicològica

un ventall amplísim de possibilitats de representació, fins aleshores inimaginable. Conscients els artistes que la fotografia fa visibles infini-

tes coses que l'ull de l'ho-

Per tot això, el moviment surrealista va trobar un gran camp d'ex-

El naixement d'una nova fotografia no es pot deslligar de la publicitat

pressió en la fotografia, utilitzant-la en muntatges bé de fotografies, bé d'objectes, natures o

me contengut i valor estètic. aquesta torni a l'espectador, no sols com una nova realitat, sinó com una realitat amb un enor-

Matt Damon, el nou *Wonder boy* de Hollywood

Fins ara cineasta minoritari, gairebé marginal, Gus Van Sant (*Drugstore cowboy*, *Mi idaho privado*) acaba de conquerir un extraordinari i totalment inesperat èxit de taquilla als Estats Units amb

Good will hutting, encara que la pel·lícula compta amb la presència del popular Robin Williams, el principal responsable de la magnífica acollida sembla ser l'actor i guionista Matt Damon, un

dels nous *Wonder boy* de Hollywood. Damon, que abans d'escriure el guió comptà amb l'ajuda i els consells de Rob Reiner, Terrence Malick i William Goodman, dona vida a un

al·lot molt intel·ligent, amb una única debilitat: moltes ganes de bauxa. Un psiquiatre (Williams) i una estudiant (Minnie Driver) intentaran reconduir-lo al bon camí.

Travolta i Hoffman: enfrontament a la ciutat boja

Un altre clàssic del cinema nord-americà, *El gran carnaval*, de Billy Wilder, ha estat objecte d'un *remake*, *Mad city*, que ha suposat el retorn de Costa-Graves després de més de vuit anys d'inactivitat. Inesperat fracàs de taquilla a Nord-Amèrica, compta amb dues de les estrelles més actives del moment: John Travolta i Dustin Hoffman, aquest interpretant un periodista televisiu que intenta treure el màxim profit del segrest d'un nin a un museu per part de l'exvigilant jurat (Travolta), acomiadat unes hores abans. Les crítiques han destacat el bon treball de Hoffman.

Hoffman
i Travolta

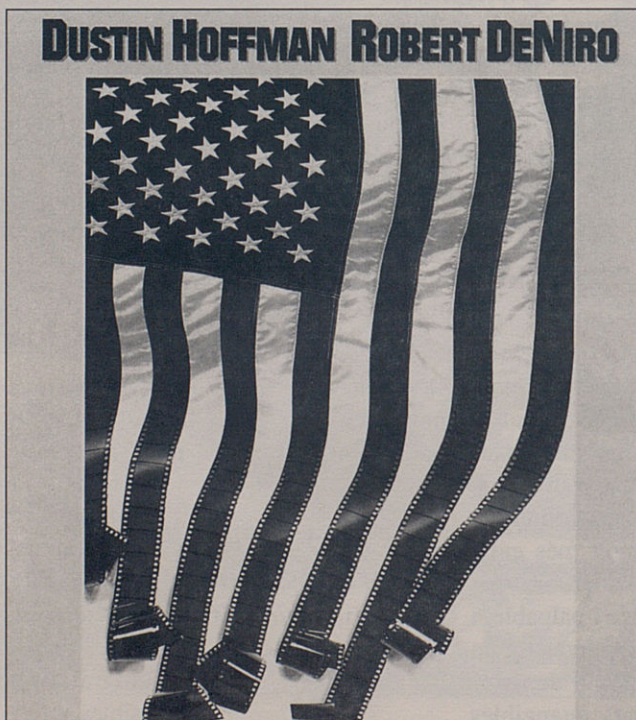
Ripstein duu al cinema una novel·la de García Márquez

El mexicà Arturo Ripstein (*Profundo carmesí*, *La mujer del puerto*) durà a les pantalles la novel·la de Gabriel García Márquez *El coronel no tiene quien le escriba*. Paz Alicia García Diego, col·laboradora habitual de Ripstein, és la guionista d'una pel·lícula que començarà a rodar-se a Veracruz i que tindrà com a protagonista Fernando Luján.

Dustin Hoffman, a les pel·lícules de Larry Levison

Wag the dog i *Espera* són els títols de les dues pel·lícules dirigides per Barry Levinson que ens arribaran al llarg del 1998. La primera, escrita per David Mamet, és un àcid i premonitori drama polític, en el qual un assessor del Govern nord-americà s'inventa una guerra per tapar un escàndol sexual del president. Comptarà amb l'ajuda d'un guionista de Hollywood. Robert de Niro, Dustin Hoffman, Woody Harrelson i Anne Heche són alguns dels integrants del luxós repartiment.

Adaptació d'una novel·la de Michel Crichton, *Espera* compta també amb la participació de Dustin Hoffman, psicòleg que, juntament amb una bioquímica (Sharon Stone) i un matemàtic (Samuel L. Jackson), encapçala un equip d'investigació que se submergeix en les profunditats de l'oceà, on se sospita que s'oculta una nau espacial.

Cartell de *Wag the dog*

Tom Hanks, en una nova versió d'un clàssic de Lubitsch

El bazar de las sorpresas, una de les comèdies clàssiques d'Ernest Lubitsch, acaba d'esser revisada en una nova versió dirigida per Nora Ephorn (*Algo para recordar*) i amb Tom Hanks en el personatge

originalment interpretat per James Stewart. *You've got mail* és títol original d'una adaptació en la qual els protagonistes substitueixen la correspondència tradicional pel correu electrònic.

Clint Eastwood, més enllà del bé i del mal

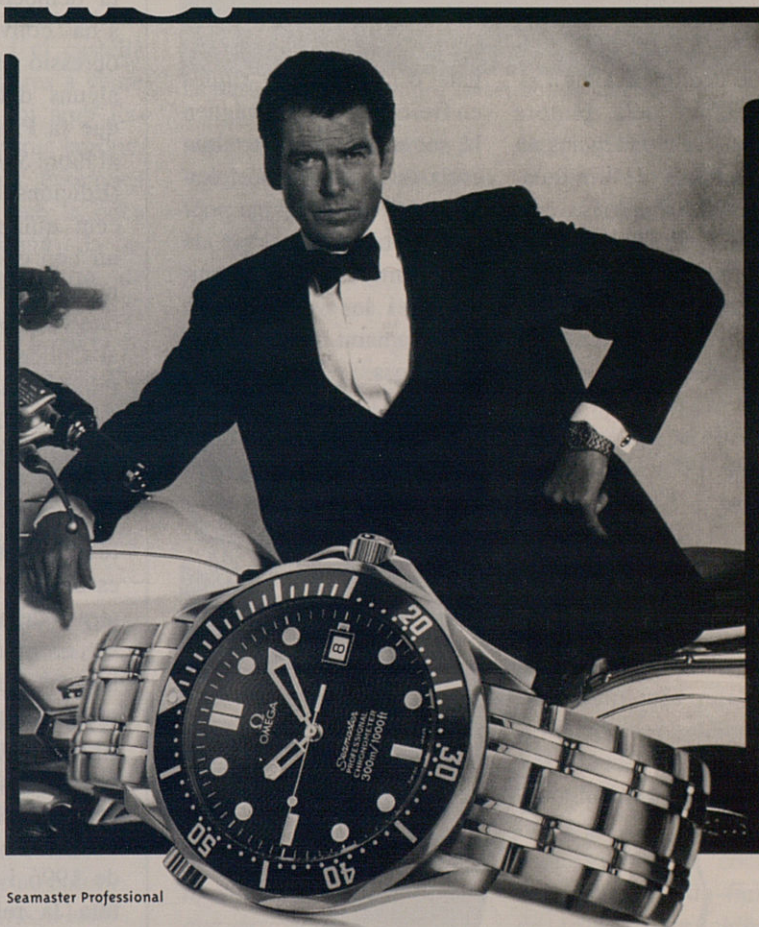
Els crítics nord-americans s'han dividit a l'hora de valorar el darrer treball com a realitzador de Clint Eastwood, *Medianoche en el jardín del bien y el mal*. Inspirat en un fet verídic i novel·lat per John Berendt, conta el cas d'un milionari i antiquari acusat de matar un dels seus treballadors i ocasional amant.

Un periodista escriu un llibre sobre el judici i els curiosos personatges que formen part de la trama. A més dels actors John Cusack, Kevin Spacey i Jude Law, la cinta compta amb la presència del transsexual Lady Chablis, un dels personatges de la història real.

La complicada reinserció d'un exetarra

Recordat pel seu treball a *Todo por la pasta*, Enrique Urbizu, un dels realitzadors espanyols de major projecció, prepara l'adaptació d'*El hombre solo*, l'exitosa novel·la de Bernardo Atxaga. *Esos cielos* podria ésser el títol d'una pel·lícula que conta l'intent de reinserció social d'un exetarra que acaba de sortir de la presó.

L'elecció de James Bond

Seamaster Professional

Relojería Española
FUNDADA EN 1885

c/ Colón, 12 • Tels. 72 15 63 - 72 43 44 • 07001 Palma de Mallorca

Ω
OMEGA

The sign of excellence

Internet: <http://www.omega.ch>

TOMORROW NEVER DIES © 1997 DANJAQ LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED 007 GUN SYMBOL LOGO © 1962 DANJAQ LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED

J.V. Foix poèticament complet

Els amadors de mestre Foix hauríem de fer un monument a Jaume Vallcorba (podria dir Vallicvrensis Recensvit, Emendavit, Diligenti Cvrá Editit), perquè d'una forma modèlica ha tengut cura d'una de les obres poètiques més clàssiques i extraordinàries del segle XX. Ara, aquest volum XIV, titulat *Poemes esparsos* (Quaderns Crema), recull tres-centes vint-i-dues pàgines d'altíssim material poètic que prové de nombrosos indrets: textos que acompanyaven l'obra gràfica dels pintors amics, correspondències en vers, poemes de circumstàncies (felicitacions, aniversaris, necrològiques, etc.), eren excepcionals moments per fer versos i regalar-los: presents de poeta vers, pròlegs poètics, les

cèl·lules líriques del discurs d'investidura com a doctor honoris causa per la Universitat de Barcelona el 1984, poemes estiuencs i alguns d'inèdits. Clou el llibre i la magnífica i recomanadíssima edició la voluptuosa, rica, ideària, tendra «Lletra a Clara Sobirós», que ha format part d'una claror de far que ha orientat nombrosos poetes des de l'any 64, quan va sortir al primer recull de l'obra de Foix, que aparegué a les Edicions Nauta. Els assedegats d'unes aigües riques en frescors, que apaivaguen la sequera i el desert que creix de cada pic més, trobaran en el llenguatge poètic de Foix un oasi ple de les palmeres de la significació i les verdors d'un català amarat de poders vivificadors.

Històries. 1995. Francesco Zizola.

Aparador

Dos assaigs necessaris per no morir d'estupidesa

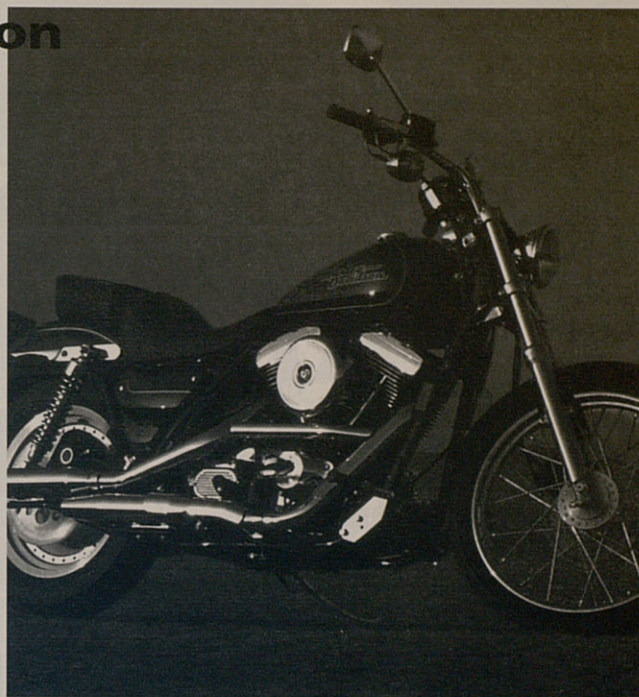
La televisió com a tema essencial d'aquesta fi de segle, la televisió com a realitat present malgrat que qualche progre desreciclat digui que ell no té tévé a ca seva o no la veu mai, o la televisió com un dels elements del que podria ser creador de la democràcia directa i s'ha convertit en una opressió simbòlica, són alguns dels enfocament que fa **Pierre Bourdieu** (Edicions 62). Aquestes cent quinze planes són un bon còctel de pensaments convertits en lliçó que va impartir Bourdieu al College de France de París. Aquesta institució del saber ha tengut com a mestres alguns dels grans pensadors del segle, com **Paul Valéry**, **Louis Pasteur** o **Roland Barthes**, i es distingeix per la gran alçada de pensament, que va acompanyada d'una manca de poders universitaris. Bourdieu, amb aquests dos programes que varen ser emesos per Paris Première el maig de 1996 i que agafaven tota la relació amb el camp periodístic i la tévé, exposa els perills que aquesta té per a esferes ben diverses de la producció cultural com

la literatura, la ciència, la filosofia, el dret i l'art, així com també els greus mals que pot produir a la vida política i la democràcia. La lògica de l'audímetre queda desmuntada en tota la seva dominància comercial. Es completa el llibre amb un text que conta la conversió dels Jocs Olímpics en espectacle amarat, entre d'altres, de pseudovalors botiguers, per molt multinacionals que siguin. Es llegeix com una ficció. **André Glucksmann** és un filòsof francès que aplica els seus pensaments a la vida quotidiana, per la qual cosa els seus llibres sempre són objecte d'agitació i polèmica. Ara acaba de treure *La estupidez. Ideologías del Postmodernismo* (Editorial Península), però les dues dures obres anteriors, *El undécimo mandamiento: ¿Es posible ser moral?* i *La fisura del Mundo: Ética y Sida*, ja varen fer molt de renou, sobretot al seu país. En aquest llibre ens convida a reconèixer l'imbècil que habita dins cadascun de nosaltres i dins les ideologies, tant de dretes com d'esquerreres, que formen la nostra atmosfera. Amb un estil fet a cops d'estilet fa un assaig sobre l'estu-

Com una Harley Davidson

No coneixia el peruà Jaime Bayly, un narrador jove (Lima, 1965) que ha publicat amb bones crítiques *No se lo digas a nadie*, *Fue ayer y no me acuerdo* i *Los últimos días de La Prensa*. Sabia que havia fet feina de presentador de tevé a Lima, Santo Domingo i Miami, i que les seves declaracions sobre sexualitat (es declara bisexual amb forta tendència gai), sobre drogues (confessa que s'ha drogat i que els seus orificis nasals no estan invictes), sobre societat (ha deixat desmun-tades la mentida i la corrupció *limenyas*, i quan surt al vespre per Lima corre un risc físic. Ha denunciat la doble moral social) havien creat forts escàndols. Vaig agafar *La noche es virgen* (premi Herralde de novel·la 1997. «Narrativas Hispánicas». Anagrama) i va ser caure en l'addicció d'un text que es llegeix a tota, amb un ritme vertiginós, com si els ulls del cervell te'n demanassin més i més i més. L'argument és

senzill i lineal: Un presentador jove de televisió *limeny* coquer i polisexual, Gabriel Barrios, fill maleït de la burgesia peruana, coneix a la discoteca Cielo un joveníssim cantant de rock tirat i se n'enamora com un boig. La descripció bestial d'aquest amour *fou* forma les parets mestres de les cent vuitanta-nou planes, que es devoren a tota. Perquè, com sempre, l'escriptor s'ho juga tot amb la forma («Tot és forma», com deia el benigne mestre Paul Valéry. I el fons és una mala forma). I el castellà de Bayly no té res a veure amb Castella, ni amb Espanya, és un peruà argòtic, amarat de les essències d'un lloc en què la coca corre com l'aigua i la influència dominadora de l'imperi dels Estats Units és bestial. El *limeny* de Bayly t'entra en vena des de la primera frase i et produeix efectes espasmòdics. La llengua baylyniana peteja i espireja, miralleja i miratgeja: engata i puja de

La Harley ha estat sempre un símbol de llibertat.

mala manera perquè et fa volar, et desenganxa del teu estat i et duu a l'estat de les coses de la nit miraflo-rina, on el desig s'encén amb la marihuana, la coca i la carn jove carregada de rock, sexe i fantasia. No fa jocs florals amb el llenguatge, sinó jocs selvàtics perquè les subordinades s'entorcil·len amb, i en, els subjectes i deixen la plana plena de lletrades orgiàstiques i de focs artificials plens d'*al-lucinis* i altres formes d'excés. «*confieso que me gustaste a morir; mariano. te vi y dije este chiquillo es un lunático pero está para morderlo por todas partes. estabas divino, corazón. flaquito tipo amante de kate moss que desayuna un rico pinchazo de heroína; blancón / paliducho porque no vas a la playa (y no porque te cuides del jodido sol que te llena de arrugas sino porque no tienes carro para*

llegar al mar); conchudazo en fin. me encantó tu concha olímpica. me fascina la gente descarada y coqueta. y tú tenías una gran concha, mariano. al toque me di cuenta. cómo le movías la pinga a las hembritas que te miraban fascinadas. tú sabías que te estábamos mirando con (crecientes) ganas. yo tenía la garganta reseca de tanto mirarte / desearte.» Ja ho veus, Lector afamegat de marxa lingüística de la bona, per on van els trets de lletra, les espasmòdiques retxes que produeixen sensacions gustoses plenes de copulacions i pol·lucions plenes de *pi-changas*, de xampany, de rialles tortes de coca, de mans *pajeras*, de fumades de *trochos*, de *chibolitas* mamones i putones, de *locures* d'amor... el llenguatge de Bayly beu en les fonts del millor Copi, Cabrera Infante o Bryce Echenique. Molt recomanable.

pidesa com a motor de la història desemascarant vagues especulacions, anàlisis interessades i crítiques vanes. Dogmatismes, pedanteries, mossoneria, buferia, tota estupidesa del segle és catalogada per aquest entomòleg d'una societat de cada pic més estupiditzada, que necessita posades

en crisi com aquesta per témer-se del seu estat d'idiotesa que no s'ha vist mai. Tots ens podem reconèixer en el mostrari d'estupideses que es carrega aquest llibre, que, per això mateix, esdevé una vacuna per no enfonsar-nos en les procel·loses i pantanoses aigües de la falsària estúpida.

de novetats

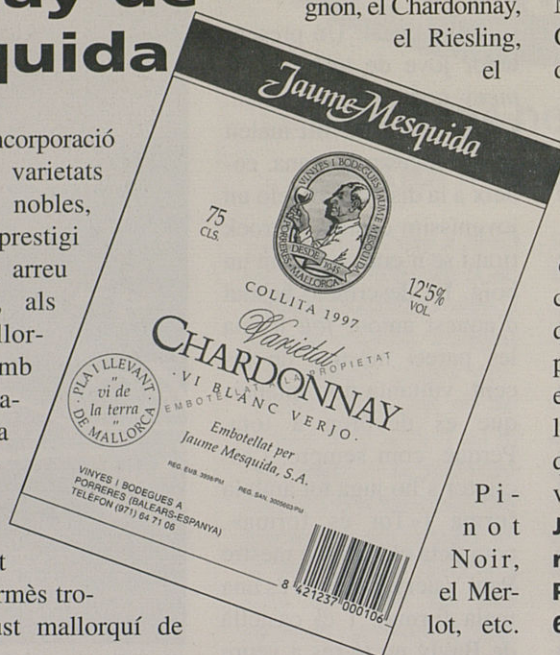
El Chardonnay de Jaume Mesquida

Jaume Mesquida i Barceló, l'any 1945, va posar en marxa a Porreres el celler de Can Xenoí. Avui el seu nét és al davant d'una de les empreses capdavanteres en la millora i renovació dels vinyets i els vins mallorquins, amb un celler que produeix uns vins de forta personalitat, inclosos dins la Denominació Específica de Vins del Pla i Llevant de Mallorca.

La gran contribució dels vins de Jaume Mesquida ha

estat la incorporació de noves varietats de raïms nobles, amb un prestigi consolidat arreu del món, als vins mallorquins, amb una veritable tasca d'experimentació permanent que ha permès trobar el gust mallorquí de

ceps com el Cabernet Sauvignon, el Chardonnay, el Riesling, el

Pi-
not
Noir,
el Mer-
lot, etc.

Entre els vins novells de Mesquida cal destacar el Chardonnay Blanc, collita de 1997, un vi d'una coloració groc palla, brillant, que presenta uns aromes florals i afruits molt agradables. En boca té una molt bona constitució, que mostra a la perfecció les seves característiques varietals: saborós, profund i molt sec. Un vi equilibrat, que millora amb la seva estada dins botella i que fa honor a la tradició vinatera de Can Xenoí.

Jaume Mesquida. Carrer Vileta, 7 i 9. 07260 Porreres. Telèfon i Fax 647106.

Tàperes de Llubí

Qui no ha sentit parlar de les tàperes de Llubí? L'anomenada de les gustoses tàperes llubineres —com les de Campos— és ben guanyada. La producció ha minvat els darrers anys a causa de la problemàtica general de la pagesia: la tàpera és mala de collir i el preu és baix. Malgrat tot, una part seleccionada de la tàpera llubinerera és envasada per la Societat Agrícola de Transformació Sa Llubinera (entre 10 i 12 tones l'any 1997), una associació que ajunta 46 pagesos, i que assegura una tàpera de qualitat i cent per cent mallorquina (també compra tàperes a Campos).

A més de tàperes, Sa Llubinera també comercialitza

oliva mallorquina (de Sóller, Bunyola, Valldemossa i Orient), en les varietats de trencada, sencera i pansida. L'oliva de Sa Llubinera no tan sols procedeix de l'olivier més escollit de la Serra de Tramuntana, sinó que ha passat per un procés de selecció i d'acurada elaboració que n'ha fet possible un alt nivell de qualitat.

El fonoll marí és una altra de les grans especialitats de Sa Llubinera. Recol·lectat dels penyals de la costa i perfectament elaborat, ofereix un altre producte indispensable en una taula que valori els vells sabors del país. Les tàperes, les olives i el fonoll marí de Sa Llubinera són, indubtablement, tres productes artesanals de qualitat. Provau-los que no us decepcionaran.

S.A.T. Sa Llubinera. Carrer de Sineu, 41. Llubí. Telèfon i Fax 522057.

**Consell de Mallorca
Foment i Ocupació**

TENDÈNCIES

El Mirall

TEATRE PRINCIPAL
Presenta

XII TEMPORADA D'ÒPERA 1998

IL TROVATORE de Verdi
27, 29 i 31 de Març i 2 i 4 d'Abril
amb ELENA OBRAZTSOVA

FALSTAFF de Verdi
27, 29 i 31 de Maig

En Concert **MEFISTOFELE** de Boito
3 de Juliol

ADRIANA LECOUVREUR de Ciléa
3, 5, 7 i 9 de Desembre
amb JAUME ARAGALL

ABONAMENTS A LA VENDA:

DEL 4 DE FEBRER AL 12 DE MARÇ

Taquilla a partir de les 17,30 hs.

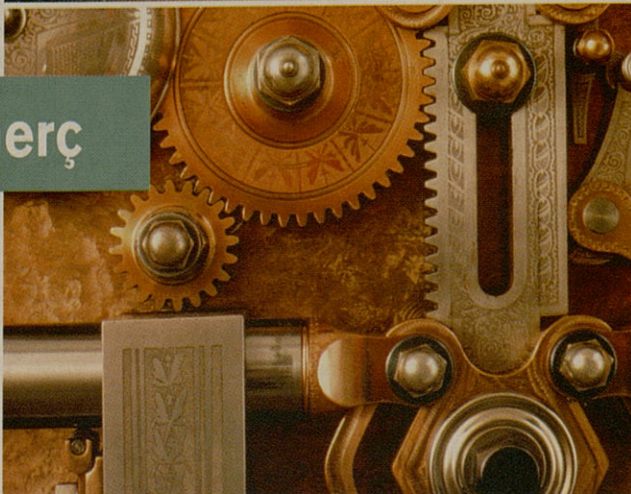

Consell de Mallorca

*pro*indústria

*pro*comerç

*pro*duir 98

**PLA DE SUPORT
A L'ECONOMIA PRODUCTIVA**

En benefici de la competitivitat

Sens dubte, el teu comerç, la teva indústria contribueixen al desenvolupament de la nostra Comunitat. Un any més tens l'oportunitat de dur a terme els teus projectes de millora i competitivitat amb el **Pla PRODUIR'98**. El Govern Balear estableix el règim de suport a la petita i mitjana empresa de les nostres illes amb ajudes a fons perdut i crèdits subvencionats. **Aprofita l'ocasió per modernitzar-te.**

*** Recorda que el termini de presentació de projectes acaba el 31 de març de 1998.**

El termini per a resoldre els expedients finalitza el 30 de juny

Ara és el moment. Treu-ne profit.

Pots ampliar informació i recollir les sol·licituds a la **Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria**
Carrer Foners, 10 · Palma
i a les agències comarcals.

17 61 33 • 17 66 04

**Producte
Balear**

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria